

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

BAKALÁŘSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Tokdo/Takešima v kontextu japonsko-korejských vztahů: vliv sporu na vztahy

Dokdo/Takeshima in the context of Japanese-Korean relations: impact of the dispute on
the relations

Olomouc 2018

Tereza Petriková

Vedoucí diplomové práce: Martin Šturdík, M.A.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla veškeré použité
prameny a literaturu.

V Olomouci dne:

Podpis:

Anotace

Ve své bakalářské práci se zabývám územním sporem o ostrovy Tokdo/Takešima, který spolu vedou Japonsko a Republika Koreje. Hlavním cílem práce je prozkoumat, jaký vliv měl a má spor o ostrovy Tokdo/Takešima na bilaterální vztahy Japonska a Korejské republiky. Využívám analyticko-syntetické metody.

V práci mapuji historické vztahy Japonska a Koreje od 19. století až po současnost. Ve vybraných kapitolách se v práci zmiňuji o geografii ostrovů samotných, o jejich historii a problematice pojmenování v průběhu věků, což slouží k lepšímu pochopení sporu. V závěru práce se věnuji teoretickým metodám řešení sporů a zkoumám, zda by je bylo možno aplikovat na výše zmíněný spor.

Název práce: Tokdo/Takešima v kontextu japonsko-korejských vztahů: vliv sporu na vztahy

Počet stran: 48

Počet znaků včetně mezer: 65 495

Počet titulů použité literatury: 57

Klíčová slova: Japonsko, Korea, Tokdo, Takešima, Dokdo, Takeshima, sporné území, územní spor, japonsko-korejské vztahy

Tímto děkuji vedoucímu své bakalářské práce Martinu Šturdíkovi, M.A. za jeho pomoc a vedení při psaní této práce a Mgr. Ingrid Petrikové za trpělivost a ochotu.

Obsah

Ediční poznámka	8
Úvod	9
1. Vztahy Korejské republiky a Japonska	10
1.1 Akty předcházející Japonské kolonizaci	10
1.2 Japonská okupace	12
1.3 Současnost.....	17
2. Geografie ostrovů.....	20
2.1 Základní údaje	20
2.2 Obyvatelstvo.....	22
2.3 Ložiska hydrátů metanu	22
3. Historie ostrovů.....	24
3.1 První zmínky o ostrovech a jejich historie	24
3.2 Problematika pojmenování ostrovů v historii	24
4. Územní spor.....	27
4.1 Teoretické vymezení sporu	27
4.2 Počátky a vývoj sporu.....	28
4.3 Vývoj sporu ve 21. století	29
5. Argumenty pro vlastnictví	31
5.1 Pohled Korejské republiky.....	31
5.2 Pohled Japonska	32
6. Problematika v současnosti.....	35
7. Možnosti řešení sporu	37
7.1 Teoretické vymezení možných metod řešení sporu	37
7.2 Využití metod v praxi	38
Závěr.....	40
Resumé	42

Bibliografie43

Seznam obrázků

Obrázek č: 1 - mapa vzdálenosti ostrovů od Japonska a Koreje. Autor neznámý. 19th Century Mapping Errors and Dokdo – Takeshima: Japanese Territorial Perceptions in the 19th Century Shown Through Maps. In: Steven J. Barber. Historical Facts About Korea's Dokdo Islands. [online]. [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <http://www.dokdo-takeshima.com/19th-century-mapping-errors-and-dokdo.html>

Obrázek č.: 2 - mapa z roku 1859 (James Wyld). WYLD, James. Mapa z roku 1859. In: Dokdo-reseach [online]. 1859 [cit. 2018-04-28]. Dostupné z: <http://dokdo-research.com/temp23.html>

Obrázek č.: 3 - japonská mapa Koreje z roku 1877 (Mori Kinseki). MORI, Kinseki. 19th Century Mapping Errors and Dokdo – Takeshima: Japanese Territorial Perceptions in the 19th Century Shown Through Maps. In: Steven J. Barber. Historical Facts About Korea's Dokdo Islands. [online]. [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <http://www.dokdo-takeshima.com/19th-century-mapping-errors-and-dokdo.html>

Ediční poznámka

Jména všech osob, názvů království, dynastií, ideologií a dokumentů (vyjma smluv, které nesou i české názvy) jsou uvedena pomocí anglické transkripce, aby mohla být dohledatelná. Asijská jména osob jsou uváděna v následujícím pořadí – příjmení a jméno. Geografické názvy jsou ponechány v českém jazyce. Kurzívou jsou uvedeny původní názvy či termíny cizího původu.

Úvod

Ač jsou v současné době vztahy Japonska a Koreje ekonomicky velmi rozvinuté, stále ještě nejsou ideální. Může za to spousta faktorů – problémy plynoucí ze společné historie jako je spor o název Japonského/Východního moře, úplné nedořešení problematiky *comfort women* či územní spor o ostrovy Tokdo/Takešima¹. A právě územní spor o ostrovy Tokdo/Takešima a způsob, jakým ovlivňuje bilaterální vztahy Japonska a Koreje je hlavním tématem této práce.

V první kapitole této práce se věnuji všeobecně japonsko-korejským vztahům od 19. století až po současnost s důrazem na japonskou okupaci Koreje, neboť toto období nejvíce formovalo japonsko-korejské vztahy a je nutné jej brát v potaz. Konkrétně zde píšou o aktech, které vedly k japonské kolonizaci Koreje, o samotné 35 let dlouhé kolonizaci, a završují to současnými obchodními, ekonomickými a diplomatickými vztahy těchto zemí.

Následují základní informace o ostrovech Tokdo/Takešima, které tvoří jádro problému, neboť pro Korejce se jedná o citlivou záležitost.

Ve třetí kapitole rozebírám historii ostrovů – problematiku pojmenování ostrovů, první zmínku o nich v korejských a japonských análech a mapách.

V následující kapitole se věnuji samotnému územnímu sporu – definicím vymezení sporu. Věnuji se také událostem, které zapříčinily spor o ostrovy Tokdo/Takešima a jak se tento spor nadále vyvíjel až do 21. století.

V páté kapitole porovnávám argumenty pro vlastnictví, které předložily Korea a Japonsko a konkrétně se soustředím na tzv. *Rusk Letter*. Dále následuje vývoj problematiky v současnosti.

V poslední kapitole se zabývám teoretickými možnostmi řešení sporů od vyjednávání až po právní způsoby. Následně aplikuji tyto metody na současnou situaci zahrnující územní spor o ostrovy Tokdo/Takešima.

¹ V celém textu zachovávám název Ullung-do používaný v českých textech, stejně tak název Tokdo.

1. Vztahy Korejské republiky a Japonska

1.1 Akty předcházející Japonské kolonizaci

V 19. století za vlády prince-regenta Daewonguna byla země relativně velmi izolovaná a bránila se mezinárodní spolupráci. Změna nastala až v roce 1873, kdy skončila jeho vláda vlivem konspirací konfuciánských úředníků, kteří chtěli dostat zemi z izolace. Na jeho místě jej nahradil král Gojong společně s manželkou z rodu Min.² Tato situace hrála do karet Japonsku, které naplánovalo a v roce 1875 zrealizovalo incident s lodí Un'yō, která byla vyslána Japonskem k ostrovu Kanghwado. V momentě, kdy se japonská loď přiblížila k danému ostrovu, byla podpálena obránci z Koreje, přičemž Japonsko obviňovalo Korejce, že zapálili mírovou loď, ale ve skutečnosti měl velitel japonské lodi nařizeno vyprovokovat střet. Šlo o promyšlený tah Japonska, jak donutit korejskou stranu k podpisu obchodní smlouvy³.

Během několika následujících let byly do Koreje vyslány lodě japonského generála a velvyslance Kiyotaky Kurody společně s osmi tisíci vojáky, kteří žádali, aby se Korea zúčastnila diskuzí o smlouvě s Japonskem. I přes nelibost většiny úředníků se nakonec král rozhodnul účastnit se jednání, a tak 22. února 1876 byla uzavřena Kanghwaská smlouva⁴. Tato smlouva se dá považovat za nerovnou smlouvu, protože Japonsko si vynutilo podpis a smlouva zároveň diktovala podmínky, které nebyly rovnoprávné pro obě strany. Smlouva čítala 12 článků a jednalo se o první novodobou smlouvu Koreje, ač nerovnou. Důležitým bodem je odstavec, který hovoří o tom, že Korea coby nezávislý stát dosahuje totožných práv jako Japonsko. Japonsko si takto částečně vymanilo Koreu ze sféry vlivu Číny. Mezi důležité body patří otevření Pusanu společně s dalšími dvěma přístavy do 1 roka a 8 měsíců od podpisu Kanghwaské smlouvy. Japonsku také připadlo právo stavět osady v již zmíněných přístavech. Takto Japonsko mohlo uplatňovat na své osadníky v Koreji právo exteritoriality. Podle Zoubka je exteritorialita „*právní fikce, na základě které se s určitými osobami zachází tak, jako by nikdy neopustily území svého státu a podle které je samo území, kde vykonávají svoji legální činnost považováno za součást státu, jehož jsou občany.*“⁵ Na základě práva exteritoriality je může soudit, zatknout a věznit pouze Japonsko. Přestože podpis

²ECKERT, Carter J. *Dějiny Koreje*.

³Tamtéž.

⁴Tamtéž.

⁵ZOUBEK, Vladimír. *Úvod do studia teorie práva*. str.: 98

Kanghwaské smlouvy byl historickým momentem a Korea se takto vymanila z izolace, přinesl také mnoho záporů pro Koreu. Současně se Kanghwaská smlouva dá považovat za jeden z prvních impulzů k japonské kolonizaci.⁶

Roku 1885 byla uzavřena tzv. Tiencinská dohoda mezi Čínou a Japonskem, která přikazovala čínským i japonským vojskům, aby opustila Koreu⁷ do 4 měsíců od signování dohody. Také obsahovala doložku, která říkala, že pokud by Japonsko či Čína chtěly vyslat do Koreje armádu, musí o tom informovat druhou stranu v předstihu⁸.

Po rolnických nepokojích tonghak (východní učení), jehož účastníci bojovali v duchu konfuciánského učení za vlastenectví, snahu vypudit cizí národy ze země a zabránit jim vměšovat se do vnitřních záležitostí státu, dorazila do Koreje čínská armáda, kterou korejská vláda požádala o pomoc s cílem rozpráshit rolnické hnutí. Toto se nelíbilo Japonsku, a tak do Koreje vyslalo také své vlastní jednotky. Avšak v momentě, kdy čínské a japonské oddíly dorazily do Koreje, hnutí tonghaských „armád spravedlnosti“ již bylo rozpuštěno, a tím pádem čínská a japonská armáda neměla na Korejském poloostrově důvod zůstat. Japonsko a Čína však v tomto aktu viděly možnost posílit svůj vliv v Koreji, tyto dvě mocnosti se nepohodly a 23. července 1894 došlo k vyhlášení čínsko-japonské války. Válku vyhrálo Japonsko zejména díky modernizaci námořních a pozemních armád a 17. dubna 1895 byla podepsána mírová smlouva v Šimonoseki. V této mírové smlouvě Čína uznávala svrchovanost Koreje, čímž se Korea dostala z vlivu Číny, ale byla vystavena vlivu Japonska, protože během čínsko-japonské války Japonci obsadili korejský královský palác Kjongbokkung a nahradili pročínské úředníky těmi projaponskými⁹.

Po mírové smlouvě ze Šimonoseki u menšinové části Korejců rostla touha po západní civilizaci, jak to viděli u svých japonských sousedů, kteří se chtěli co nejvíce ztotožnit se západní kulturou. Většinová část Koreje na to ale měla odlišný názor – chtěla se co nejvíce odlišit¹⁰. Populární byla myšlenka sjednocené Koreje, Japonska a Číny pod spojujícím elementem – konfucianismem. Jedině takto by prý přežila „žlutá rasa“. Idea

⁶ ECKERT, Carter J. *Dějiny Koreje*.

⁷ Čínská a japonská vojska se nacházela na území Koreje s cílem rozpráshit vzpouru, jejímž cílem bylo opětovné dosazení bývalého prince-regenta Deawonguna do funkce.

⁸ Tamtéž.

⁹ JANOŠ, Jiří. *Japonsko a Korea: dramatické sousedství*.

¹⁰ Tamtéž.

přežití „žluté rasy“¹¹ a sjednocení Koreje, Japonska a Číny se však netěšila popularitě dlouho, neboť Japonsko nesdílelo tento názor a roku 1905 prohlásilo nad Koreou japonský protektorát¹². Došlo k několika důležitým změnám – Gojong opustil titul krále a stal se z něj císař (korunovace na císaře proběhla 12. října 1897 v Soulu) a království Joseon se přeměnilo na Velké korejské císařství (korejsky Daehan Jeguk).¹³

1.2 Japonská okupace

V květnu 1910 byl generál Terauchi Masatake jmenován generálním guvernérem, který měl za úkol uskutečnit anexi Koreje k Japonsku. Ještě před anexí si zajistil podporu policie a po vstupu na korejskou půdu pozastavil tisk korejských novin. Tyto kroky měly zajistit snadnější průběh japonské okupace a omezit Korejcům přístup k aktuálním informacím. Korejský premiér Lee Wan-yong se tehdy začal scházet s Terauchi Masatakem a začali jednat o anekční smlouvě. Toto vyjednávání bylo ukončeno 22. srpna 1910 podpisem anekční smlouvy.¹⁴ Protože smlouvu podepsal pouze premiér Lee Wan-yong, nikoliv císař Sunjong, dá se polemizovat, zda byla smlouva skutečně platná.

Oficiální název smlouvy (japonsky *Nikkan heigō jōyaku*, korejsky *Hanil byeonghap joyak*¹⁵)¹⁶ by se dal přeložit jako Smlouva o japonsko-korejském sloučení. Název odkazuje na teorii, se kterou přišli japonští vědci kolem roku 1890 (teorie „společných předků“). Podle této teorie Japonci tvrdili, že kdysi existoval jediný japonsko-korejský národ *Nikkan*. Tento národ se rozdělil na dvě odnože – Japonsko a Koreu – a anexe se vysvětlovala jako návrat „boční rodové větve“. Podle japonského vědce Imanishiho měl národ *Nikkan* původ v severo-mongolských nebo uralsko-altajských kmenech. Podle Imanishiho byl tento společný původ viditelný v podobných fyziologických znacích – výška, tvar hlavy, nedostatek tělesného ochlupení a nízko posazený nos.¹⁷ S touto teorií a smlouvou souvisí i ideologie *Naisen ittai* (doslova Japonsko a Korea jako jedno tělo), které se Korejci museli přizpůsobit po roce 1910.

¹¹ JANOŠ, Jiří. *Japonsko a Korea: dramatické sousedství*.

¹² Mez lety 1904 a 1905 probíhala rusko-japonská válka o nadvládu nad Mandžuskem a Koreou, kterou vyhrálo Japonské císařství. Roku 1905 také proběhlo Taft-Kacurovo memorandum mezi zástupci Spojených států amerických a Japonska, kde Spojené státy americké souhlasily, že nebudou zasahovat do japonských záležitostí (které např. zahrnují Koreu).

¹³ JANOŠ, Jiří. *Japonsko a Korea: dramatické sousedství*.

¹⁴ ECKERT, Carter J. *Dějiny Koreje*.

¹⁵ KOWNER, Rotem. *Historical dictionary of the Russo-Japanese War*.

¹⁶ 한일병합조약

¹⁷ PAI, Hyung Il. *Constructing "Korean" origins: a critical review of archaeology, historiography, and racial myth in Korean state-formation theories*.

Smlouva nebyla zveřejněna ihned, protože se Japonsko bálo odezvy korejské veřejnosti. Nakonec byla veřejnost o smlouvě informována přímo císařem Sunjongem 29. srpna, čímž skončila dynastie Joseon. Nato byly zrušeny korejské vlastenecké organizace a byly perzekuovány důležité postavy z oblasti boje za nezávislost Koreje. Mezi další změny patří, že 29. srpna 1910 byl donucen abdikovat poslední korejský císař Sunjong, který se dostal k moci před pouhými třemi lety v roce 1907. V tomto roce byl nucen abdikovat císař Gojong poté, co k nelibosti Japonska vyslal na mezinárodní konferenci do Haagu tajnou skupinu zástupců Korejců, která měla jednat o agresivní politice Japonska vůči Koreji.¹⁸

S podpisem smlouvy zanikla samotná Korea a stala se kolonií Japonska s generálním guvernérem Terauchi Masatakem (1910-1916), který pravidelně informoval o vývoji situace v Koreji japonské ministerstvo vnitra. Cílem jeho vlády byla asimilace korejského lidu, a také hájil japonskou okupaci tím, že Japonci přijeli ve skutečnosti na pomoc Koreji ve znamení pokroku, inovací a bratrských vztahů¹⁹. Nato Korea de facto zmizela z map, dokonce i zahraniční studenti ve světě se o ní učili jako o kolonii Japonska či části Japonska²⁰. Za vlády generálního guvernéra Terauchi Masatake začali Japonci v Koreji budovat vlastní infrastrukturu se záměrem získávat nerostné bohatství, které bylo velmi důležité a jehož mělo Japonsko nedostatek. Zároveň klesala životní úroveň korejského obyvatelstva (zejména na venkově), a tak rolníci začali odcházet do japonských měst po desetitisících.²¹ Vládní úředníci (učitelé nevyjímaje) začali nosit meče jako znak své moci. Došlo také ke změně systému správních úrovní, kdy z původních 8 provincií vzniklo nových 13 provincií se zvláštním statutem hlavního města Soulu. Japonci začali silně kontrolovat korejský tisk, a tak zmizely hlavní korejské informační proudy jako Korejský deník. Lee Wan-yong byl označen za zrádce, ale demonstrace proti němu a anexi odumřely velmi brzy, neboť byly potlačeny dřív, než měly šanci pořádně vzniknout²². Tato fáze typická represemi by se dala označit za první fázi japonské kolonizace tzv. období temna (korejsky amhukki²³), a trvala do roku 1919²⁴.

¹⁸ ECKERT, Carter J. *Dějiny Koreje*.

¹⁹ Tamtéž.

²⁰ JANOŠ, Jiří. *Japonsko a Korea: dramatické sousedství*.

²¹ ECKERT, Carter J. *Dějiny Koreje*.

²² Tamtéž.

²³ 암흑기

²⁴ ECKERT, Carter J. *Dějiny Koreje*.

Rok 1919 se dá považovat za předělový, protože začala druhá fáze japonské okupace, která trvala až do roku 1931. Označuje se jako období kulturní politiky (korejsky *munhwa jeongchi*)²⁵. Druhé období odstartovaly události v Evropě. Konkrétně na mírové konferenci ve Versailles se prosadil Woodrow Wilson. Wilsonova humanistická koncepce 14 bodů diktovala uznání rovnocennosti jak malých, tak velkých národů a právo národa na sebeurčení. Podle tohoto modelu se Korea logicky chtěla osamostatnit²⁶. Korejští nacionalisté v exilu – konkrétně Korejská národní společnost sídlící na Havaji, kam se nacionalisté uchýlili – vyslala Rhee Syngmana, aby zastupoval Koreu ve Versailles, avšak mise skončila neúspěchem, protože skupině nebylo dovoleno projít pasovou kontrolu. Pozadu nezůstaly ani náboženské komunity, neboť chrámy a kostely se staly útočištěm pro tajné politické aktivity. Spojili se buddhističtí, křesťanští vůdcové stejně tak jako představitelé Sekty nebeské cesty (která navazovala na východní učení *tonghak*) za společným cílem – hnutí za nezávislost Koreje²⁷.

Po mírové konferenci ve Versailles konečně došlo k demonstracím za nezávislost, avšak těmto aktům předcházelo únorové střetávání křesťanských, buddhistických vůdců a vůdců Sekty nebeské cesty, kteří debatovali o tom, jak celé hnutí pojmout, zda vyhlásit rovnou nezávislost, nebo o ni požádat Japonsko. Dva dny před pohřebním obřadem císaře Gojonga - 1. března 1919 - došlo k podpisu Deklarace nezávislosti 33 korejskými signatáři a deklarace byla poslána generálnímu guvernérovi. Současně také došlo k jejímu přečtení v Pagodovém parku v Soulu. Deklarace byla sama o sobě mírným dokumentem, neboť požadovala pouze samostatnost Koreje, rovnost s ostatními státy světa a zachování tohoto statusu.²⁸

Demonstrace se rychle šířily v malých i velkých městech po celé Koreji, protože korejští studenti v předstihu začali šířit text Deklarace nezávislosti na celém území Koreje. Hnutí s heslem „*Daehan dongnip manse!*“ (Ať žije nezávislá Korea!) se zúčastnili lidé ze všech společenských tříd²⁹. Ač demonstrace byly ze strany Korejců mírové (nebyli ozbrojeni), Japonsko bylo velikostí a silou hnutí překvapeno a rozhodlo se pro tvrdé rozmetání demonstrací pomocí násilných prostředků – fyzických trestů a hromadných

²⁵ PITRA, Vojtěch. Japonská okupace a odboj proti ní [online].

²⁶ JANOŠ, Jiří. *Japonsko a Korea: dramatické sousedství*.

²⁷ ECKERT, Carter J. *Dějiny Koreje*.

²⁸ JANOŠ, Jiří. *Japonsko a Korea: dramatické sousedství*.

²⁹ LEE, Timothy S. A Political Factor in the Rise of Protestantism in Korea: Protestantism and the 1919 March First Movement.

zatýkání. Došlo také k vypalování vesnic. Krutost Japonců vyvolala na straně Korejců reakci, což vedlo k brutálním střetům mezi oběma stranami.³⁰ Za oběť demonstracím padlo velké množství lidí (jak Japonců, tak Korejců) - 7 645 osob bylo zabito, 15 961 osob bylo zraněno, 715 domů, 47 kostelů a 2 školy byly vypáleny.³¹

Ve výsledku se korejská společnost nedokázala osvobodit od japonské nadvlády, avšak z dlouhodobého pohledu se Koreji podařilo pár úspěchů. Jednotlivé skupiny bojující za nezávislost se spojily, začaly lépe komunikovat a zahraniční Korejci 9. dubna téhož roku v Šanghaji sestavili exilovou vládu. Jednalo se o prozatímní vládu, která prohlásila Koreu republikou. Prezidentem Korejské republiky se stal z exilu Rhee Syngman žijící ve Spojených státech amerických. Důležité ministerské posty byly svěřeny vůdcům nezávislých nacionalistických skupin v Koreji i v jejich nepřítomnosti³².

Ke změnám ve vládě došlo také na straně Japonska – novým premiérem se stal Hara Kei, který započal novou éru a jmenoval nového generálního guvernéra, kterým se stal admirál Saitō Makoto. Doba, ve které působil, bývá označována jako období kulturní politiky (japonsky *bunka seiji*, korejsky *munhwa jeongchi*). Saitō Makoto začal také s násilnou asimilací nazývanou jako „harmonie mezi Japonskem a Koreou“ (japonsky *nissen yuwa*, korejsky *ilson juhwa*)³³. V této době docházelo k ústupkům vůči Korejcům, kteří se snažili spolupracovat s Japonci. K ústupkům docházelo ale pouze za účelem s Korejci manipulovat³⁴. Celkově však došlo k určitému zmírnění japonské nadvlády – cenzura se mírně stáhla a některé časopisy a noviny (*The Chosun Ilbo* a *The Dong-A Ilbo*) se opět tiskly v korejském jazyce. Saitō Makoto také zrušil bičování, dvojí mzdové tarify či decentralizoval rozhodovací pravomoci a zvýšil počet škol. Na druhé straně se také zvýšil počet policejních stanic a byla zavedena tzv. Vysoká policie, která měla za úkol kontrolovat tisk, který se ve dvacátých letech stal základním kamenem korejského nacionalismu. Během období polevení cenzury na krátkou dobu opět vycházely zprávy z mezinárodního prostředí, eseje či krátké komiksy. Došlo také k rozvoji korejské kinematografie – za skalní se dá považovat snímek *Arirang* z roku 1926.³⁵

³⁰ ECKERT, Carter J. *Dějiny Koreje*.

³¹ LEE, Timothy S. A Political Factor in the Rise of Protestantism in Korea: Protestantism and the 1919 March First Movement.

³² JANOŠ, Jiří. *Japonsko a Korea: dramatické susedství*.

³³ Tamtéž.

³⁴ ECKERT, Carter J. *Dějiny Koreje*.

³⁵ Tamtéž.

Následuje další zlomový rok – rok 1931. V tomto roce Japonsko obsazuje Mandžusko, získává jeho hojné přírodní zdroje a zakládá zde vazalský stát a zároveň začíná poslední epocha japonské okupace, která trvá až do roku 1945. S třicátými léty také končí ústupky v cenzuře a období kulturní politiky a začíná období politiky asimilace (japonsky *dōka seisaku*, korejsky *donghwa jeongchaeg*), která byla mnohdy násilná. Zásadní byl rok 1934, kdy se na post generálního guvernéra dostal Kazushige Ugaki, který zásadně měnil školství Výnosem o vzdělávání. Výnos o vzdělávání zaváděl nové osnovy v koloniálních školách, kde byla korejština potlačována a zvýšil se počet hodin věnovaných japonskému jazyku, mravouce a dějinám³⁶. Roku 1935 byl vyhlášen výnos, podle kterého museli studenti a státní zaměstnanci navštěvovat šintoistické chrámy, avšak tento výnos se setkal s obzvláště velkým odporem zejména ze strany křesťanských komunit³⁷.

Následuje další část násilné asimilace - „Japonsko a Korea jako jedno tělo“. Pod tímto heslem se měli Korejci úplně podříditi vůli císaře a sloužit v jeho jménu.³⁸ Cílem byla kompletní podřízenost korejského národa a vymýcení korejské identity. Vrcholem byla ideologie „vytvoření nového rodového jména a změna původního vlastního jména“ (japonsky *sōshi-kaimei*, korejsky *changssi-gaemyeong*). Změna jména na jméno japonské byla prezentována nikoliv jako povinnost, ale jako privilegium. Ač změna jména nebyla povinná, následky byly značné – osoby, které si nezměnily jméno například dostaly menší příděly jídla. Ve výsledku si jméno změnilo asi 80 % Korejců. Dělali to dvojím způsobem – buď si osvojili japonské jméno zcela nové, nebo své korejské jméno četli pomocí japonských znaků, avšak nové jméno muselo být vždy schváleno japonskými úředníky.³⁹

Po vypuknutí druhé čínsko-japonské války v roce 1937 docházelo k masivním odvodům korejských občanů do války. Korejci často zastávali pomocné práce, avšak s vyhlášením války Spojencům v roce 1941, která začala útokem na Pearl Harbor, Japonci potřebovali stále více lidí. A tak v roce 1943 zavedli povinné odvody a povolali asi 200 000 mladých Korejců. Ve stejném roce odvedli asi 4 500 studentů technických škol

³⁶ ECKERT, Carter J. *Dějiny Koreje*.

³⁷ JANOS, Jiří. *Japonsko a Korea: dramatické sousedství*.

³⁸ PAK, Soon-Yong a Keumjoong HWANG. Assimilation and segregation of imperial subjects: “educating” the colonised during the 1910–1945 Japanese colonial rule of Korea.

³⁹ JANOS, Jiří. *Japonsko a Korea: dramatické sousedství*.

a univerzit jako „studentské vojáky“.⁴⁰ Docházelo také k odvodům mladých dívek na fronty, kde byly nuceny sexuálně uspokojovat vojáky. Jsou především známé jako *comfort women*.⁴¹

Mezitím prozatímní vláda pokračovala ve své činnosti v Číně a začala spolupracovat s korejským exilovým hnutím. V roce 1940 zde vznikla jedna z největších ozbrojených korejských armád – Korejská osvobozenecká armáda. Různé frakce korejského odboje v exilu se spojily a začaly se připravovat na návrat do země v momentě, kdy začalo být zřejmé, že Spojenci zvítězí. A konečně 15. srpna 1945 Japonsko kapitulovalo.⁴²

Teoreticky takto Korea vyhrála – dostala se z vlivu Japonska a měla být svým vlastním pánem, ale nestalo se tak. Na Koreu měl záslusk Sovětský svaz. Aby Spojené státy americké zabránily sovětské okupaci celého poloostrova, navrhly rozdělení poloostrova podle 38. rovnoběžky⁴³, což Sověti přijali.⁴⁴

1.3 Současnost

V současné době se dají japonsko-korejské vztahy považovat za relativně pozitivní oproti minulosti, kdy například v roce 1995 při výročí 50 let od konce okupace Koreje japonskou velmocí došlo k symbolickému stržení bývalého japonského generálního guvernérství v Soulu, které zde stálo od roku 1926. Tato událost vedla ke zhoršení vztahů mezi Japonskem a Koreou. Ke zhoršení vztahů přispěly také výroky, které pronesl japonský ministerský předseda Murayama Tomiichi. Ten hájil přínosy japonské okupace, což se korejské strany samozřejmě dotklo a vedlo ke zrušení setkání mezi japonskými a korejskými vrcholnými představiteli v nadcházející době⁴⁵. Situace se zklidnila až jeho omluvou v srpnu roku 1995, kdy se omluvil za japonskou okupaci. Dále následovala série dalších omluv z roku 1998, 2001 a 2002⁴⁶. Ač se jednalo o velká gesta,

⁴⁰ PAK, Soon-Yong a Keumjoong HWANG. Assimilation and segregation of imperial subjects: “educating” the colonised during the 1910–1945 Japanese colonial rule of Korea.

⁴¹ KIM, Ji Young. Escaping the Vicious Cycle: Symbolic Politics and History Disputes Between South Korea and Japan.

⁴² ECKERT, Carter J. *Dějiny Koreje*.

⁴³ Dohoda ohledně rozdělení Koreje podél 38. rovnoběžky bylo součástí nařízení *General Order No. 1* (schváleno 17. srpna 1945), které se týkalo porážky Japonska, a bylo schváleno americkým prezidentem Harry Trumanem. Korea byla rozdělena podle sfér vlivu Spojených států amerických a Sovětského svazu.

⁴⁴ ECKERT, Carter J. *Dějiny Koreje*.

⁴⁵ Tamtéž.

⁴⁶ VAN DYKE, Jon M. Reconciliation between Korea and Japan.

pro Koreu nebyla dostatečná, a proto oboustranná spolupráce v mnoha bodech stále pokulhávala.

Důležitým bodem v historii japonsko-korejsko-čínských vztahů byl také třístranný summit těchto zemí v roce 2012. Zde velmoci začaly spolupracovat na dokončení Regional Comprehensive Economic Partnership (RCEP), které představuje zónu volného obchodu. Setkání stran probíhá v kolech až ke dnešnímu dni a podle čínské strany došlo k pokroku.⁴⁷

V současných letech Japonsko a Korea spolupracují hlavně obchodně prostřednictvím investic, vývozu a dovozu. Jen za rok 2017 tvořil vývoz Korejské republiky do Japonska 26,8 miliard amerických dolarů a dovoz Korejské republiky z Japonska celých 55,1 miliard amerických dolarů⁴⁸.

Historicky nejvíce diskutovaným bodem, který byl zdrojem napětí ve vztazích mezi Koreou a Japonskem, byly bezpochyby ženy utěšitelky (takzvané *comfort women*) a to konkrétně způsob jejich odškodnění a celkové dořešení problému. Japonsko si myslelo, že k úplnému dořešení problematiky sexuálních otrokyň došlo v roce 2015, kdy Abe Shinzō (japonský premiér) nabídl svou omluvu Korejské republice společně s nabídkou financování korejského fondu na pomoc bývalým ženám utěšitelkám v hodnotě 8,8 miliard amerických dolarů⁴⁹. Nicméně současný prezident Moon Jae-in se na tiskové konferenci 3. ledna 2018 vyjádřil mimo jiné také k této problematice⁵⁰ - oznámil, že dohoda z roku 2015 mezi Japonskem a Koreou nevedla ke správnému dořešení problému, protože podle Koreje Japonsko ignorovalo jejich požadavek – upřímnou omluvu. Japonská strana reagovala okamžitým protestem proti tomuto oznámení s tím, že bilaterální dohoda je závazná a je třeba ji dodržet⁵¹. Prezident Moon Jae-in také hovořil o tom, že i přes veškeré tyto problémy doufá, že si Korea s Japonskem udrží přátelské vztahy⁵².

⁴⁷ YOON, Ja-young. Korea-China-Japan FTA to help overcome Brexit.

⁴⁸ Korejská Republika: Zahraniční obchod a investice. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/korejska-republika-zahranicni-obchod-a-investice-18783.html>.

⁴⁹ KWAK, Yeon-soo. Retired diplomat discloses untold stories behind diplomacy.

⁵⁰ PARK, Si-soo. Moon's key comments in New Year's press conference.

⁵¹ What Japan should do. Dostupné z: http://koreatimes.co.kr/www/news/opinion/2018/01/137_242232.html.

⁵² PARK, Si-soo. Moon's key comments in New Year's press conference.

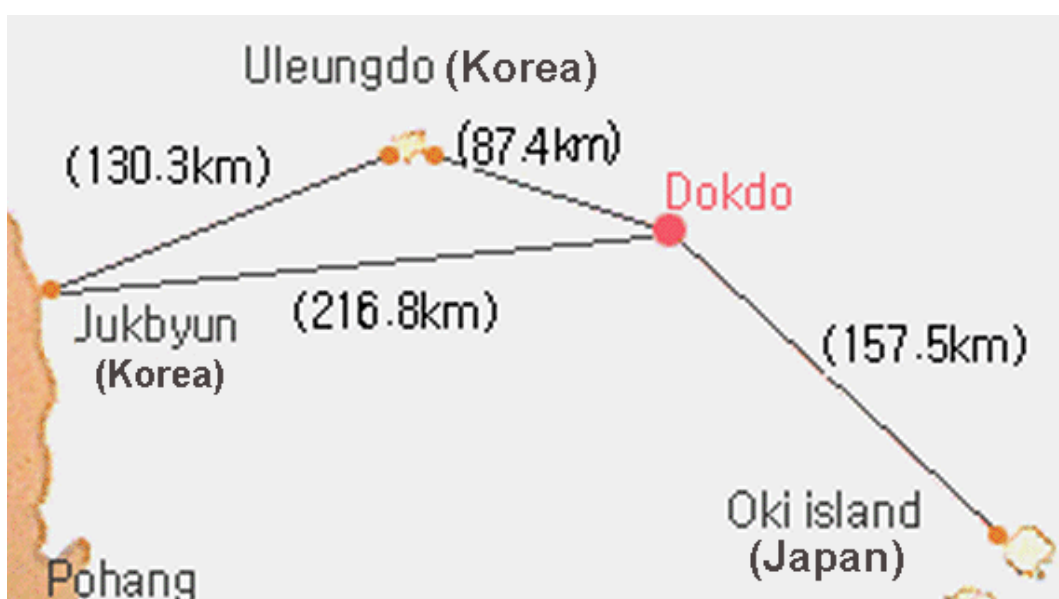
Situaci zhoršují také nové školní revize. Japonsko v únoru roku 2016 revidovalo směrnice týkající se školství a od tohoto roku je povinné v učebnicích pro základní a střední školy uvádět, že Tokdo/Takešima, na které si Japonsko klade nárok již od roku 1952, patří Japonsku.⁵³

⁵³ DOH, See-hwan. Japan's claim to Dokdo and its colonial responsibility.

2. Geografie ostrovů

2.1 Základní údaje

Tokdo/Takešima je souostroví 2 malých vulkanických ostrovů (*Dongdo* a *Seodo*) a asi 90 menších skal a útesů, které zahrnují také *Elephant Rock*, *Candlestick Rock* a *Three Brothers Rocks with Holes*⁵⁴, které se nacházejí mezi Japonskem a Korejskou republikou. Konkrétně se ostrovy nacházejí zhruba 216 km od pobřeží Koreje, 87 km od ostrova Ullung-do (který se nachází 130 km východně od korejské pevniny) a 157 km od japonského ostrova Oki⁵⁵. Velikostí dosahují 58 akrů a mají limitované zdroje vody, proto byly historicky převážně neobydlené⁵⁶.

Obrázek č: 1 - mapa vzdálenosti ostrovů od Japonska a Koreje

Souostroví je vulkanického původu. Před 4,6 miliony let byly *Dongdo* a *Seodo* jedním ostrovem, ale působením lávy a větru dostaly ostrovy dnešní podobu⁵⁷.

Podle Koreje ostrovy spadají pod provincii Severní Kjongsang. Podnebí je větrné s průměrnými teplotami okolo 12 stupňů Celsia – v zimě se pohybují průměrné teploty okolo 1 stupně Celsia a v létě okolo 23 stupňů Celsia. Průměrné roční srážky tvoří 1,324

⁵⁴LEE, Jeong-eun a Dr. Im-geun SONG. A Cluster of Volcanic Rocks with a Unique Ecosystem: Dokdo is full of life.

⁵⁵ Dokdo Takeshima Island Liancourt Rocks The Historical Facts of the Dokdo / Takeshima Island Dipute Between Korea and Japan. Dostupné z: <http://www.dokdo-takeshima.com/19th-century-mapping-errors-and-dokdo.html>

⁵⁶VAN DYKE, Jon M. Reconciliation between Korea and Japan.

⁵⁷ LEE, Jeong-eun a Dr. Im-geun SONG. A Cluster of Volcanic Rocks with a Unique Ecosystem: Dokdo is full of life.

milimetrů⁵⁸. Časté jsou také mlhy, které pokrývají souostroví více než 160 dní v roce, proto se tomuto prostředí většina vegetace musela přizpůsobit a vytvořit si tak unikátní ekosystém, který se od ekosystému, který najdeme na Korejském poloostrově, mírně liší. Přestože klima ostrovů je spíše nehostinné, žije zde přes 100 druhů živočichů a rostlin. Z flóry zde najdeme především běžné druhy pelyňku a šruchy zelné, ale také vzácnější druhy chráněné ministerstvem životního prostředí jako je například záraza namodralá, která roste na vrcholku skály *Dongdo*, křídlatka sachalinská nebo kostřava červená⁵⁹.

Hlavním zástupcem fauny je bezesporu racek japonský. Mezi další zástupce fauny můžeme zařadit také běžné ptáky z čeledě burňáčkovitých, orlovce říční, drozda rezavého severosibiřského nebo také ohrožené druhy jako třeba sokol stěhovavý či včelojed lesní⁶⁰. Při migraci se zde také zastaví holub hřivnáč či ptáci z čeledě tyranovitých. Ač zde nalezneme četně zastoupené ptáky, žádní savci zde nežijí⁶¹. Na ostrovech Tokdo/Takešima se tito ptáci často množí, a proto jsou tato místa od listopadu 1982 označována jako přírodní památka číslo 336⁶².

Za zmínku stojí taktéž mořský život. Mezi živočichy, které zde lze potkat, patří bezesporu sasanka koňská a sasanka japonská. Nalezneme zde taktéž 125 druhů měkkýšů, převážně plžů. Co se týká ryb, v okolních mořích je možno spatřit hranozuba pruhovaného. V roce 2005 výzkumný tým Dr. Yoona Jung-hoona a Dr. Oh Tae-kwanga zde objevil 4 nové rody a 31 nových druhů mikroorganismů. Jeden z těchto 4 rodů byl *Donghaeana dokdonensis*. Název odkazuje na slovo *Donghae*, což je korejský název pro Východní moře a příponu – *anna*, která značí vlastnictví⁶³. Tento mikroorganismus vycestoval s prvním korejským astronautem Dr. Lee So-yeonem do vesmíru⁶⁴.

Na ostrovech Tokdo/Takešima je zřízeno zařízení na odsolování mořské vody, které využívá déšť a mořskou vodu, a je tak schopné vyprodukovat až 1 500 litrů pitné vody každý den. Nalezneme zde také ubytování pro strážné, heliport, maják či poštovní schránku. Maják byl původně zřízen v roce 1945, aby navigoval lodě plující kolem

⁵⁸ SHIN, Yong-ha. History and Culture of Dokdo Islands.

⁵⁹ Tamtéž.

⁶⁰ LEE, Jeong-eun a Dr. Im-geun SONG. A Cluster of Volcanic Rocks with a Unique Ecosystem: Dokdo is full of life.

⁶¹ SOHN, Young Kwan. Geology and Formation of Dokdo Island.

⁶² LEE, Se-mi. The Eastern End of the Korean Peninsula, Dokdo.

⁶³ YOON, Jung-Hoon, et al. *Donghaeana dokdonensis* gen. nov., sp. nov., isolated from sea water.

⁶⁴ LEE, Jeong-eun a Dr. Im-geun SONG. A Cluster of Volcanic Rocks with a Unique Ecosystem: Dokdo is full of life.

souostroví. Ubytování pro strážné slouží jedné z šesti čet posádky Ullung-do, které se střídají na ostrově každé dva měsíce⁶⁵.

Ostrovky jsou také důležitým vojenským bodem. Korejská republika zde vybuodovala zařízení na podporu vzdušné obrany, které monitoruje zejména ruské, japonské a severokorejské námořní a vzdušené síly⁶⁶.

2.2 Obyvatelstvo

Za dobu své existence měly ostrovky celkem 7 obyvatel. Prvním člověkem, který měl na ostrovech trvalý pobyt, byl Choi Jong-deo, který připlul na ostrovky v roce 1965, trvalý pobyt si zaregistroval v roce 1981 a žil zde až do své smrti v roce 1987. K dalším výrazným obyvatelům ostrovů Tokdo/Takešima patří bezesporu pan a paní Kimovi. Kim Seong-do a jeho žena Kim Shin-yeol zde přišli v polovině šedesátých let a živí se zde chytáním ryb za pomoci skoro dvoutunové lodi *Dokdoho*⁶⁷. Kromě obyčejných rezidentů obývají ostrovky také námořní policie a úředníci, kteří se starají o maják, jejich role je zde však symbolická a mají tak reprezentovat Korejskou republiku⁶⁸.

K dalším rezidentům patří tzv. čestní rezidenti. Tito rezidenti zde ve skutečnosti nežijí, ale jsou registrováni jako rezidenti, aby takto podpořili korejský nárok na vlastnictví ostrovů. Čestných rezidentů je zhruba 36 000 a 1 200 z nich tvoří cizinci. Mezi největší skupiny cizinců můžeme zařadit Američany (390), Jihoafričany (68), Kanadány (61), Vietnamce (46), Brity (45) a Tchajwance (39)⁶⁹.

2.3 Ložiska hydrátů metanu

Aby se Korejská republika připravila na dobu, kdy budou ropa a zemní plyn vyčerpány, snaží se přijít s novým zdrojem v rámci své výlučné ekonomické zóny. Výlučnou ekonomickou zónou rozumíme oblast za pobřežním mořem (nebo s ním sousedící) daného státu, která je v jurisdikci daného státu⁷⁰ a sahá 200 námořních mil od pobřeží⁷¹.

⁶⁵ LEE, Se-mi. The Eastern End of the Korean Peninsula, Dokdo.

⁶⁶ Tamtéž.

⁶⁷ LEE, Jeong-eun a Dr. Im-geun SONG. A Cluster of Volcanic Rocks with a Unique Ecosystem: Dokdo is full of life.

⁶⁸ VAN DYKE, Jon M. Reconciliation between Korea and Japan.

⁶⁹ PARK, Si-soo. 1,200 foreigners 'living on Dokdo'.

⁷⁰ DRISCOLL, Colleen M. Exclusive economic zones.

⁷¹ DAGMAR, Luláková. *Vliv rybářské politiky na vývoj norského postoje k vyjednávání o členství v EU* [online].

Jedním z těchto alternativních zdrojů by mohly být i hydráty metanu. Metan, který je za normálních podmínek plynem, je obsažen v krystalické struktuře a pokud je pod mořem vystaven nízkým teplotám a vysokému tlaku, vytváří tak pevnou látku podobnou ledu. Právě tato pevná látka podobná ledu by se mohla stát potencionálním zdrojem energie, a tak v roce 1992 výzkumný tým Korejské republiky a Ruska začal prozkoumávat Východní moře⁷². Bylo zjištěno, že ložiska hydrátů metanu se nacházejí především v kotlině Ullung-do zhruba 200 km od korejského pobřeží. Vědci odhadují, že zásoby v kotlině Ullung-do (za předpokladu, že by bylo možné je bezpečně vytěžit a zpracovat) odpovídají množství zemního plynu, které Korejci spotřebují za 30 let⁷³. Myšlenka hydrátů metanu jako alternativního zdroje energie je sice pokroková, ale jsou zde stále technické překážky, které je třeba překonat. Například, když metan hoří, produkuje nejenom vodu, ale také oxid uhličitý. Proto pokud by se metan rozšířil do ovzduší během jeho zkušebních vrtů, mohlo by to mít katastrofické následky související s globálním oteplováním⁷⁴.

⁷²LEE, Jeong-eun a Dr. Im-geun SONG. A Cluster of Volcanic Rocks with a Unique Ecosystem: Dokdo is full of life.

⁷³ CHONG, Kevin. An Options Analysis for the Commercial and Economic Development of Offshore Methane Hydrates as a Future Energy Option for New Zealand [online].

⁷⁴ LEE, Jeong-eun a Dr. Im-geun SONG. A Cluster of Volcanic Rocks with a Unique Ecosystem: Dokdo is full of life.

3. Historie ostrovů

3.1 První zmínky o ostrovech a jejich historie

První zmínku o ostrovech Korejci zaznamenali již v roce 512. Konkrétně *Samguksagi* (oficiální kronika mapující éru Tří království) říká, že v červnu 13. roku vlády krále Silly Jinheunga byl *Usan-guk* (kmenový stát, který se skládal z ostrovů Ullung-do, Tokdo/Takešima a dalších menších ostrůvků kolem) dobyt silským generálem Kimem Isabu, a tak se *Usan-guk* stalo územím království Silly⁷⁵. O tomto aktu hovoří také další kroniky, a to jmenovitě *Sejong sillok jirij* (kronika zeměpisného slovníku Krále Sejong) z roku 1481, *Sinjeung dongguk yeoji seungnam* (průzkum geografie Koreje) z roku 1531, *Mangi yoram* (příručka státních záležitostí) a *Jeungbo munheon bigo* (rozšířená referenční kompilace dokumentů)⁷⁶.

28. ledna 1905 se japonská vláda na schůzi rozhodla, že ostrovy Tokdo/Takešima připojí ke svému území, protože podle Japonska do té doby byly ostrovy Tokdo/Takešima zemí nikoho – *terra nullius*⁷⁷. Japonská strana neprováděla žádná šetření, nepodala zprávu korejské straně ani tuto zpráva nezveřejnila v běžných vládních dokumentech. Tuto informaci pouze otiskla ve zprávě prefektury Šimane 22. února 1905⁷⁸.

3.2 Problematika pojmenování ostrovů v historii

Během 18. století začínaly ovlivňovat Japonsko nepřesné evropské mapy. Existují spekulace, že právě tyto mapy ovlivnily kartografickou reprezentaci ostrovů Ullung-do a Tokdo/Takšima⁷⁹.

Roku 1787 francouzský navigátor Jean-François de la Pérouse připlul na ostrov Ullung-do a nazval ho *Dagelet*, přičemž ostrov na mapu zakreslil téměř přesně. Roku 1789 Brit James Colnett také připlul na ostrov Ullung-do a pojmenoval ho *Argonaut*, avšak ve skutečnosti jej špatně zmapoval a uvedl do map zeměpisnou šířku a délku místa, kde se nic nenachází. Zeměpisná šířka a délka obou ostrovů se lišila, a tak se na mapách objevily dva nové ostrovy – dva ostrovy Ullung-do, jeden správně a druhý nesprávně zaznamenaný. Roku 1849 Francouz Liancourt objevil nový ostrov ve Východním moři.

⁷⁵ LEE, Se-mi. The Eastern End of the Korean Peninsula, Dokdo.

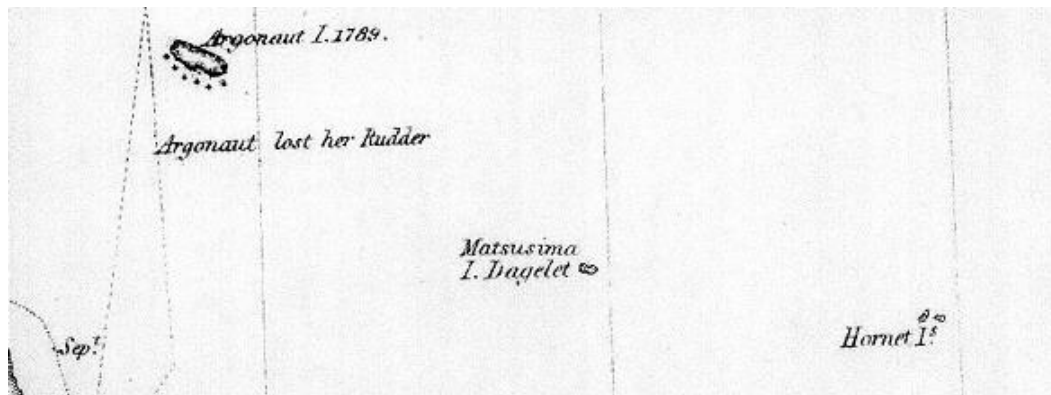
⁷⁶ SHIN, Yong-ha. History and Culture of Dokdo Islands.

⁷⁷ PALMER, Brandon a Laura WHITEFLEET-SMITH. Assimilating Tokto: The Islets in Korean Everyday Life.

⁷⁸ SHIN, Yong-ha. History and Culture of Dokdo Islands.

⁷⁹ LOVMO, Mark S. 19th Century Mapping Confusion and Dokdo. Dostupné z: <http://dokdo-research.com/temp23.html>

Jednalo se o ostrovy Tokdo/Takešima, a tak se na mapách vedle dvakrát chybně uvedených ostrovů Ullung-do začaly objevovat také ostrovy *Liancourt Rocks* (tak je Liancourt pojmenoval)⁸⁰.

Obrázek č. 2: James Wyld – mapa z roku 1859

V roce 1880 Japonsko vyslalo válečnou loď, aby prozkoumala moře v okolí ostrovů *Argonaut*, *Dagelet* a *Liancourt Rocks*. Zjistili, že *Argonaut* neexistuje, že *Dagelet* je dnešní ostrov Ullung-do a *Liancourt Rocks* jsou dnešní ostrovy Tokdo/Takešima. Jméno Takešima pro ostrovy Tokdo/Takešima začali Japonci používat až po zařazení ostrovů ke svému území v roce 1905⁸¹.

Korejci měli pro ostrovy také několik svých pojmenování. Během Seongjongovy vlády (devátý král dynastie Joseon; 1469-1494) se o ostrovech na území Koreje hovořilo jako o *Sambongdo*. Tento název nalezneme především v *Seongjong Sillok* (kniha záznamů o vládě krále Seongjonga).⁸² Název *Sambongdo* pochází z historického dokumentu uvedeného výše, který ostrovy popisuje jako tři výběžky z moře. Jeho autor (Kim Jaju) ostrovy navštívil a podal o nich zprávu králi Seongjongovi⁸³.

Obyvatelé ostrova Ullung-do původně nazývali ostrovy Tokdo/Takešima *Dolseom* (skalnatý ostrov)⁸⁴, později se jméno přetvořilo v *Dokseom* a s použitím čínských znaků se název změnil na *Dokdo*. V korejských písemných dokumentech se název Tokdo (osamělý)⁸⁵ jako takový poprvé objevil ve zprávě z roku 1906, kterou napsal Shim

⁸⁰ 19th century mapping errors and Dokdo-Takeshima. Dostupné z: <http://www.dokdo-takeshima.com/19th-century-mapping-errors-and-dokdo.html>

⁸¹ SUNG, Hyohyun. *Geographical names for Dokdo* [online].

⁸² LEE, Se-mi. The Eastern End of the Korean Peninsula, Dokdo.

⁸³ SUNG, Hyohyun. *Geographical names for Dokdo* [online].

⁸⁴ Tamtéž.

⁸⁵ PERESLAVTSEV, Nikolai I. Japanese-Korean territorial dispute and the prospects for its resolution.

Heung-taek (guvernér ostrova Ullung-do)⁸⁶. Do té doby byl Korejci označován jako *Usando*⁸⁷.

⁸⁶ LEE, Se-mi. The Eastern End of the Korean Peninsula, Dokdo.

⁸⁷ SUNG, Hyohyun. *Geographical names for Dokdo* [online].

4. Územní spor

4.1 Teoretické vymezení sporu

Pro úplné porozumění problematice sporu o ostrovy Tokdo/Takešima je nejprve nutné si definovat, co to spor vlastně je. Pfetsch a Rohloff definují konflikt jako „*střet překrývajících se zájmů (positional differences) v oblasti národních hodnot a témat (nezávislost, právo na sebeurčení, hranice a území, distribuce domácí a mezinárodní moci, přístup k moci); konflikt musí trvat určitou dobu a musí mít určitý rozsah, musí probíhat minimálně mezi dvěma stranami (státy, skupinami států, organizacemi nebo organizovanými skupinami), které jsou rozhodnuty prosazovat svůj zájem a dosáhnout vítězství. Minimálně jednou ze stran musí být organizovaný stát. Možnými nástroji, které jsou používány v průběhu konfliktu, jsou vyjednávání, autoritativní rozhodnutí, hrozba, nátlak, pasivní nebo aktivní ukončení nebo použití fyzického násilí a války.*“⁸⁸ Podle Waisové je mezinárodní konflikt „*sociální situace, kdy v tomtéž okamžiku minimálně dva aktéři usilují o získání téhož statku – tohoto statku není dostatek, aby uspokojil obou/všech aktérů.*“⁸⁹

Problematika ostrovů Tokdo/Takešima tyto definice rozhodně splňuje. Jedná se o mezinárodní, nenásilný územní konflikt na regionální úrovni⁹⁰. Momentálně se nachází ve druhém stupni intenzity konfliktů – manifestaci konfliktu, neboť obě strany veřejně projevily zájem chránit si své statky (v tomto případě ostrovy Tokdo/Takešima). Přestože každý konflikt je jiný a má odlišnou dynamiku, obecně lze definovat pět stupňů intenzity konfliktu⁹¹.

V první fázi (latentní konflikt) aktéři uznávají problematiku svých zájmů, avšak konflikt není tak velký, aby donutil strany k různé akci. Za preventivní opatření, které by zabránilo přesunu konfliktu z první do druhé fáze, se dají považovat preventivní diplomacie a spolupráce. Druhá fáze konfliktu se nazývá manifestace konfliktu a dochází zde k projevení úmyslu chránit své statky (zájmy) bez ohledu na druhého aktéra. Ve třetím stádiu (eskalace konfliktu) dochází k tomu, že strany jsou skálopevně přesvědčeny o dosažení svých cílů a hledají oporu pro své cíle u jiných států. Následuje mrtvý bod

⁸⁸ PFETSCH, Frank R. a Christoph. ROHLOFF. *National and international conflicts, 1945-1995: new empirical and theoretical approaches*. str.: 27.

⁸⁹ WAISOVÁ, Šárka. *Úvod do studia mezinárodních vztahů*. str.: 181-182.

⁹⁰ PFETSCH, Frank R. a Christoph. ROHLOFF. *National and international conflicts, 1945-1995: new empirical and theoretical approaches*.

⁹¹ WAISOVÁ, Šárka. *Úvod do studia mezinárodních vztahů*.

konfliktu⁹². V této fázi aktéři nemají dostatečnou sílu, moc, aby prosadili své cíle. Aktéři udržují status quo. Tato fáze je zlomová pro vyřešení daného konfliktu. Fáze mrtvého bodu předchází deeskalaci, kdy konflikt zeslábné a opět začínají fungovat diplomatické vazby mezi státy. Předposlední fází je fáze řešení konfliktů, kdy oba (všichni) aktéři překonají problematiku svých zájmů a dohodnou se (na rozdělení statku, na jejich společném užívání apod.). Poslední fází je bezpochyby postkonfliktní urovnání vztahů a budování míru, kdy se ožíví ekonomické a diplomatické vazby⁹³.

Studie však ukázaly, že u některých konfliktů nenastanou všechna stádia – mohou se zaseknout na jediném bodu po několik desítek let nebo naopak se mohou vracet do předchozích stupňů intenzit⁹⁴.

4.2 Počátky a vývoj sporu

Spor se datuje již do roku 1905, kdy Japonsko začlenilo ostrovy Tokdo/Takešima do svého území na základě předpokladu *terra nullius* a současně se v tomto roce Korea stala protektorátem Japonska a roku 1910 dokonce japonskou kolonií⁹⁵.

Konflikt se ale začal vyostřovat až roku 1952 - sedm let po konci japonské okupace, kdy prezident Rhee Syngman vyhlásil takzvanou „mírovou linii“ (někdy označovanou jako linie Rhee Syngmana), která zahrnovala ostrovy Tokdo/Takešima jako území Koreje⁹⁶. Japonsko se ale proti tomuto aktu silně ohradilo⁹⁷. Spojené státy americké a Čína tento akt kritizovaly jako nespravedlivý⁹⁸.

Po uzavření Smlouvy o základních vztazích (*Treaty on basic relations*) v roce 1965 mezi Japonskem a Koreou došlo k normalizaci jejich vztahů a problém ostrovů Tokdo/Takešima se náhle zdál druhotným oproti boji proti komunismu, a tak země dokonce zvažovaly možnost společného vlastnictví ostrovů⁹⁹.

⁹² WAISOVÁ, Šárka. *Úvod do studia mezinárodních vztahů*.

⁹³ Tamtéž.

⁹⁴ WAISOVÁ, Šárka. *Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích*.

⁹⁵ PALMER, Brandon a Laura WHITEFLEET-SMITH. Assimilating Tokto: The Islets in Korean Everyday Life.

⁹⁶ JI YOUNG KIM. Escaping the Vicious Cycle: Symbolic Politics and History Disputes Between South Korea and Japan.

⁹⁷ WIEGAND, Krista E. The South Korean–Japanese security relationship and the Dokdo/Takeshima islets dispute.

⁹⁸ HOSAKA, Yuji. A Study on the Legitimacy of the Peace Line [online].

⁹⁹ BUKH, Alexander. Shimane Prefecture, Tokyo and the territorial dispute over Dokdo/Takeshima: regional and national identities in Japan.

Z dlouhodobého hlediska Japonsko od padesátých do devadesátých let dvacátého století podalo pouze několik málo diplomatických stížností týkajících se okupace ostrovů Korejci (okupaci udržují od roku 1954 pomocí sil pobřežních stráží) a to konkrétně v roce 1977, 1983 a v roce 1993¹⁰⁰.

V lednu roku 1996 Korea ohlásila, že na ostrovech Tokdo/Takešima hodlá postavit přístavní hráz, což vedlo k formálním protestům japonské vlády. Tyto protesty postavily korejskou vládu do patové situace – zda postavením hráze zvýšit napětí s Japonskem, a tím uspokojit domácí volební obvody, nebo potlačit incident jako takový a vycouvat ze stavby hráze. Prezident Kim Young–sam a jeho vláda zaujali tvrdé stanovisko vůči Japonsku, postavili hráz a došlo ke zrušení prezidentské schůzky se skupinou zákonodárců z vládnoucí liberální demokratické strany (LDS) a korejská strana dokonce zvažovala zrušit všechny diplomatické vztahy s Japonskem¹⁰¹.

4.3 Vývoj sporu ve 21. století

Od začátku devadesátých let dvacátého století Japonsko stále více projevovalo svůj teritoriální nárok na ostrovy. Proto roku 2005 vláda prefektury Šimane vyhlásila Den Takešimy jako symbol vlastnictví ostrovů¹⁰².

V dubnu 2006 japonská pobřežní hlídka rozhodla, že vyšle námořní průzkumné lodě do vod v okolí ostrovů Tokdo/Takešima. Jižní Korea proti těmto plánům silně protestovala a tvrdila, že Japonsko takto naruší korejské vody, a vydala přísné varování. Japonsko Koreu neposlechlo a vyslalo dvě lodě. Nato korejská strana vyslala 20 námořních a pobřežních strážních plavidel a dohlížecích letadel s cílem monitorovat oblast. Jižní Korea také vyhrožovala použitím síly a chycením japonských lodí, které se příliš přiblíží k ostrovům. Během této krize vydala jihokorejská vláda také rozkaz, že ve všech osnovách a školách se bude učit o ostrovech Tokdo/Takešima jako o ostrovech patřících Koreji¹⁰³. Po tomto incidentu se strhla vlna nacionalismu ohledně ostrovů

¹⁰⁰ WIEGAND, Krista E. The South Korean–Japanese security relationship and the Dokdo/Takeshima islets dispute.

¹⁰¹ Tamtéž.

¹⁰² JI YOUNG KIM. Escaping the Vicious Cycle: Symbolic Politics and History Disputes Between South Korea and Japan.

¹⁰³ WIEGAND, Krista E. The South Korean–Japanese security relationship and the Dokdo/Takeshima islets dispute.

Tokdo/Takešima. V Koreji se začala prodávat trička s nápisem „Miluji Tokdo“ a lidé začali přispívat na bankovní účty související s ostrovy¹⁰⁴.

V srpnu 2012 Japonsko žádalo Koreu, aby se zúčastnila slyšení Mezinárodního soudního dvora, což Korea odmítla¹⁰⁵. Podle Koreje má Korea na ostrovy Tokdo/Takešima právo *ab initio* (od počátku) a nepotřebuje to mít potvrzeno před žádným soudem¹⁰⁶.

Pro korejskou stranu symbolizují ostrovy Tokdo/Takešima 35 let japonské koloniální vlády a problematika ostrovů je silně zakořeněna v povědomí lidí, zatímco běžní občané Japonska tomuto problému až tak velkou váhu nepřikládají. V červnu roku 2005 byl proveden výzkum veřejného mínění. Výsledky veřejného mínění říkají, že 93 % dotazovaných korejských studentů odpovědělo, že ostrovy Tokdo/Takešima jsou po právu korejským územím, zatímco pouhých 43 % japonských studentů odpovědělo, že ostrovy Tokdo/Takešima jsou japonským územím¹⁰⁷. Roku 2010 byl proveden další výzkum veřejného mínění týkající se bilaterálních vztahů Japonska a Koreje a současně i problematiky ostrovů a 22 % japonských respondentů odpovědělo, že Japonsko by mělo zvážit nároky Koreje, zatímco pouhé 1 % korejských respondentů odpovědělo, že Korea by měla zvážit nároky Japonska na ostrovy¹⁰⁸.

¹⁰⁴ WIEGAND, Krista E. The South Korean–Japanese security relationship and the Dokdo/Takeshima islets dispute.

¹⁰⁵ Tamtéž.

¹⁰⁶ Q&A on Dokdo. In: Ministry of Foreign Affairs: Dokdo. Dostupné z: <http://dokdo.mofa.go.kr/eng/dokdo/faq.jsp>

¹⁰⁷ JI YOUNG KIM. Escaping the Vicious Cycle: Symbolic Politics and History Disputes Between South Korea and Japan.

¹⁰⁸ Yomiuri Shimbun April 2010 Japan-South Korea Joint Opinion Poll Survey (10-10). Dostupné z: <http://mansfieldfdn.org/program/research-education-and-communication/asian-opinion-poll-database/yomiuri-shimbun-april-2010-japan-south-korea-joint-opinion-poll-survey-10-10/>

5. Argumenty pro vlastnictví

5.1 Pohled Korejské republiky

Úplný přehled argumentů pro vlastnictví ostrovů Tokdo/Takešima, které Republika Koreje předkládá, je dostupný k nahlédnutí na stránkách korejského ministerstva zahraničních záležitostí (<http://www.dokdo.mofa.go.kr>). Nalezneme zde důkazy a dokumenty poukazující na to, že ostrovy Tokdo/Takešima by po právu měly náležet Koreji. Konkrétně se jedná například o dokument z roku 512 *Samguksagi* z kroniky Tři království. Ten hovoří o ujařmení *Usan-guk* (kmenový stát, který se skládal z ostrovů Tokdo/Takešima a Ullung-do) Sillou – takto se ostrovy poprvé dostaly do područí Koreje¹⁰⁹.

Je zde také vystaven dokument z roku 1454 *Sejong Sillok, Jiriji*, který hovoří o tom, že ostrovy Tokdo/Takešima patří k provincii Kangwon, a tím pádem jsou součástí korejského území¹¹⁰. Nalezneme zde také dokumenty z let 1693, 1694, 1696 či 1770¹¹¹. Za zmínku však stojí císařský výnos z roku 1900. Císařským výnosem číslo 41 byl formálně založen okres Uldo-gun a článek 2 ustanovuje ostrovy Tokdo/Takešima jako korejské území¹¹².

Za neméně důležitý důkaz pro vlastnictví Korea také považuje dokument *Onshū shichōgōki* (záznamy pozorování provincie Oki) z roku 1667. *Onshū shichōgōki* je prvním japonským dokumentem, ve kterém Japonsko nějakým způsobem zmiňuje ostrovy Tokdo/Takešima. Tento dokument hovoří o tom, že území Japonska sahá maximálně po ostrov Oki, a proto ostrovy Tokdo/Takešima spadají pod Joseon¹¹³. Podobným důkazem je i mapa z roku 1877 vyrobená Japoncem Morim Kinsekim – zde jsou ostrovy Tokdo/Takešima zobrazeny jako území Koreje. Mapa ukazuje, že ostrovy Tokdo/Takešima a Ullung-do jsou zakresleny stejnou barvou jako provincie Kangwan a odděleny od Japonska hranicí, která označuje území Koreje¹¹⁴.

¹⁰⁹ Why Dokdo is Korean Territory – MOFA Dokdo. Dostupné z: <http://dokdo.mofa.go.kr/eng/dokdo/reason.jsp>

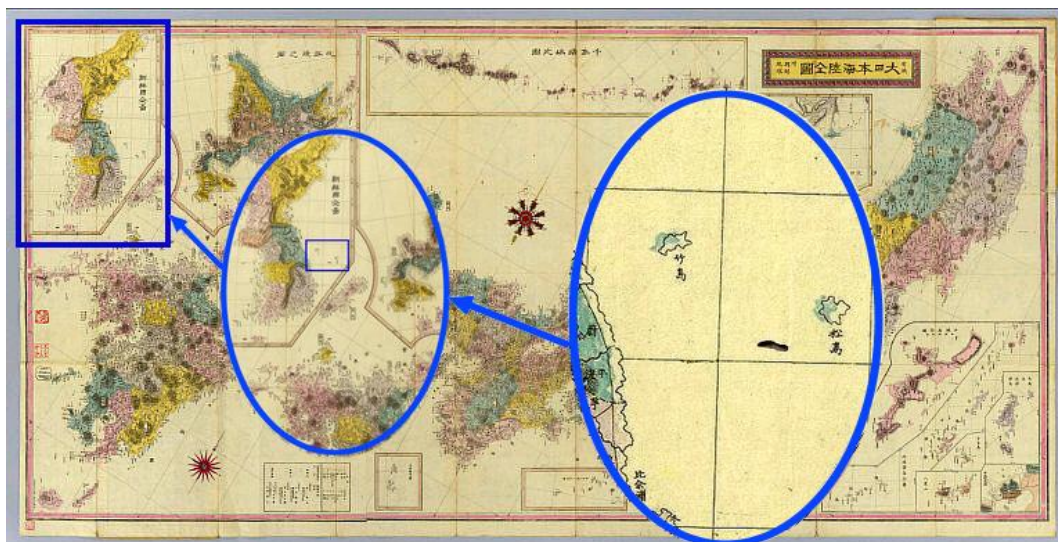
¹¹⁰ Tamtéž.

¹¹¹ Tamtéž.

¹¹² LEE, Sang-tae. Dokdo is Korean territory.

¹¹³ Tamtéž.

¹¹⁴ Dokdo Takeshima Island Liancourt Rocks The Historical Facts of the Dokdo / Takeshima Island Dipute Between Korea and Japan. Dostupné z: <http://www.dokdo-takeshima.com/19th-century-mapping-errors-and-dokdo.html>

Obrázek č.: 3 - japonská mapa Koreje z roku 1877 (Mori Kinseki)

Velmi diskutovaným dokumentem je Sanfranciská mírová smlouva mezi Japonskem a Spojenci, která nabyla účinnosti roku 1952. Tato smlouva popisuje, že Japonsko uznává nezávislost Koreje a zřídka se všech nároků na Koreu včetně ostrovů Quelpart (dnešní Jeju), Port Hamilton a Dagelet (dnešní Ullung-do). Ostrovy Tokdo/Takešima zde nejsou nikde zmíněny, avšak Korea si tuto skutečnost vysvětluje tak, že tyto tři ostrovy (Quelpart, Port Hamilton, Dagelet)¹¹⁵ zde byly zmíněny pouze jako příklady, protože Korea čítá více než 3 000 ostrovů, a přestože zde ostrovy Tokdo/Takešima nejsou výslovně zmíněny, stále patří mezi území, které by mělo být navráceno Koreji¹¹⁶.

5.2 Pohled Japonska

Co se týká japonských argumentů pro vlastnictví, japonská vláda obdobně jako ta korejská vydala dokument s 10 body, které by měly dokazovat, proč by ostrovy Tokdo/Takešima měly být po právu japonským územím, který nalezneme na stránkách japonského ministerstva zahraničních záležitostí (<http://www.mofa.go.jp>)¹¹⁷.

Bod číslo jedna hovoří o tom, že Japonsko uznává existenci ostrovů Tokdo/Takešima již od 18. století. Tento bod podporuje řada map a dokumentů – například dokument

¹¹⁵ Why Dokdo is Korean Territory – MOFA Dokdo. Dostupné z: <http://dokdo.mofa.go.kr/eng/dokdo/reason.jsp>

¹¹⁶ Tamtéž.

¹¹⁷ Takeshima | Ministry of Foreign Affairs of Japan. Dostupné z: <http://www.mofa.go.jp/region/asia-paci/takeshima/index.html>

Kaisei Nippon Yochi Rotei Zenzu (revidovaná kompletní mapa japonských zemí a cest), který byl poprvé publikován v roce 1779¹¹⁸.

Další body hovoří o tom, že v 18. století Japonci používali ostrovy Tokdo/Takešima jako orientační bod při svých cestách. Dále také zpochybňují korejské dokumenty, které informují o tom, že Korea uznává ostrovy Tokdo/Takešima jako své území již od roku 512¹¹⁹.

Avšak důležitým je bod číslo 6 - zde se hovoří o tom, že na počátku dvacátého století začala sezóna lovu lachtanů v mořích okolo ostrovů Tokdo/Takešima. Ale brzy se zde vyskytla velká konkurence, a tak Yōzaburo Nakai (občan ostrovů Oki) podal v září 1904 žádost třem ministerstvům, aby zařadila ostrovy Tokdo/Takešima k japonskému území¹²⁰. Po této žádosti došlo ke slyšením a vláda nakonec rozhodla, že zde není žádný důvod, který by bránil přiřknutí si ostrovů Tokdo/Takešima, a tak v lednu 1905 vláda rozhodla, že ostrovy přejdou pod jurisdikci ostrovů Oki do prefektury Šimane a že ostrovy ponesou oficiální název Takešima¹²¹.

Důležitým bodem je Sanfranciská mírová smlouva podepsána v srpnu 1951, která tvrdí, že Japonsko musí uznat nezávislost Koreje a vzdát se všech nároků na Koreu včetně ostrovů Quelpart, Port Hamilton a Dagelet, přičemž zde nejsou uvedeny ostrovy Tokdo/Takešima. Poté, co se toto Korea dozvěděla, odeslala korejská vláda dopis státnímu tajemníkovi Spojených států amerických, aby byly do výčtu ostrovů přidány také ostrovy Tokdo/Takešima¹²². V srpnu roku 1951 Spojené státy poslaly odpověď korejské vládě (odpověď odeslal David Dean Rusk). V tomto dopise stálo, že podle informací Spojených států amerických nebyly ostrovy Tokdo/Takešima nikdy v područí Koreje, a tak od roku 1905 jsou považovány za území Japonska¹²³.

¹¹⁸ Recognition of Takeshima | Ministry of Foreign Affairs of Japan. Dostupné z: http://www.mofa.go.jp/a_o/na/takeshima/page1we_000057.html

¹¹⁹ Sovereignty over Takeshima | Ministry of Foreign Affairs of Japan. Dostupné z: http://www.mofa.go.jp/a_o/na/takeshima/page1we_000058.html

¹²⁰ Incorporation of Takeshima into Shimane Prefecture | Ministry of Foreign Affairs of Japan. Dostupné z: http://www.mofa.go.jp/a_o/na/takeshima/page1we_000060.html

¹²¹ Tamtéž.

¹²² Treatment of Takeshima in the San Francisco Peace Treaty | Ministry of Foreign Affairs of Japan. Dostupné z: http://www.mofa.go.jp/a_o/na/takeshima/page1we_000062.html

¹²³ BOWMAN, Garret. Why now is the time to resolve the Dokdo/Takeshima dispute.

Tento dopis (takzvaný *Rusk Letter*) bývá Japonskem považován za největší důkaz, avšak nalezneme zde menší nesrovnalosti. Celý tzv. *Rusk Letter* se týká Sanfranciské mírové smlouvy, která měla několik verzí. V první verzi z 20. května 1947 jsou v článku 6 popsány ostrovy Tokdo/Takešima jako území Koreje. Nicméně článek 3 druhé verze Sanfranciské mírové smlouvy z 8. prosince 1949 hovoří o ostrovech Tokdo/Takešima jako o území Japonska. Tato změna se nejspíše udála díky Williamovi J. Sebaldovi (americkému politickému poradci pro Japonsko), který v té době žil v Japonsku. Ten poslal 14. listopadu 1949 telegram do Spojených států amerických, ve kterém podpořil nárok Japonska na ostrovy Tokdo/Takešima¹²⁴.

Nicméně třetí verze mírové smlouvy z 19. prosince 1949 opět uvádí ostrovy Tokdo/Takešima jako území Koreje. Čtvrtá verze z 29. prosince 1949 ale uvádí již zmíněné ostrovy jako japonské. A poslední verze z 8. srpna 1951 raději ostrovy Tokdo/Takešima neuvádí vůbec¹²⁵.

¹²⁴ BOWMAN, Garret. Why now is the time to resolve the Dokdo/Takeshima dispute

¹²⁵ Tamtéž.

6. Problematika v současnosti

Problém ostrovů Tokdo/Takešima je bohužel i v současné době relativně závažný a neustále ovlivňuje vztahy Jižní Koreje a Japonska. Můžeme to vidět například na současných událostech – v lednu roku 2018 japonský ministr zahraničí Tarō Kōno prohlásil ve své parlamentní řeči, že ostrovy Tokdo/Takešima jsou součástí japonského území a že se Japonsko bude snažit zesílit svůj nárok na vlastnictví daných ostrovů. Toto prohlášení samozřejmě pobouřilo Jižní Koreu. Ministr zahraničí Koreje na to odpověděl, že Koreu velmi mrzí, že si Japonsko neustále neoprávněně klade nároky na tyto ostrovy a že by s tím mělo přestat, protože ostrovy Tokdo/Takešima jsou podle korejské strany nepochybně z historického a geografického hlediska korejským územím¹²⁶.

Dalším trnem v oku Jižní Koreje je nepochybně otevření expozice na téma ostrovů Tokdo/Takešima. Expozice je sponzorována vládou a je nově otevřena v Tokiu. Jsou zde vystaveny historické dokumenty (mapy, dopisy, novinové články), které podporují argument, že ostrovy Tokdo/Takešima jsou japonskými ostrovy. Nicméně expozice se netýká jen výše zmíněných ostrovů, týká se i dalších územních sporů, které vede Japonsko mimo jiné s Čínou o ostrovy Senkaku/Diaoyu¹²⁷.

Mezi nedávné problémy týkající se ostrovů Tokdo/Takešima v současnosti patří bezpochyby problematika unifikované mapy Severní a Jižní Koreje na zimních olympijských hrách 2018 konaných v Pchjongčchangu. Jádrem problému bylo vyobrazení ostrovů Tokdo/Takešima jako území Koreje. Tato vlajka byla poprvé použita v zápasu v ledním hokeji. Po tomto zápase se zvedla vlna protestů zejména ze strany Japonska, které o tomto aktu informovalo olympijský výbor. Olympijský výbor proto rozhodl, že by se měla užívat pouze vlajka, která nevyobrazuje dané ostrovy, a tak je Korea musela přestat používat¹²⁸.

Se zimními olympijskými hrami 2018 v Pchjongčchangu souvisí i poslední problém týkající se ostrovů Tokdo/Takešima. Konkrétně se jedná o píseň *Lonely Arirang*¹²⁹, na kterou měli předvést svou choreografii krasobruslaři Min Yura a Gamelin Alexander.

¹²⁶ S. Korea voices strong protest over Japan's renewed territorial claims to Dokdo. Dostupné z: <http://english.yonhapnews.co.kr/national/2018/01/22/0301000000AEN20180122010400315.html>

¹²⁷ BAIRD, Cory. Japan opens permanent exhibition on territorial disputes over Senkakus and Takeshima.

¹²⁸ World's flags take the spotlight in Pyeongchang. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/style/article/flag-design-pyeongchang-olympics-2018/index.html>

¹²⁹ CHUNG, Jane a Elaine LIES. Figure Skating: Korean skaters skip a line to avoid stepping on Japanese toes.

Arirang je tradiční korejská folklorní píseň a konkrétně v této verzi se hovoří i o již zmíněných ostrovech. Olympijský výbor proto rozhodl, že slovo Tokdo bude z písně odstraněno, aby neprovokovalo Japonsko¹³⁰.

¹³⁰ CHUNG, Jane a Elaine LIES. Figure Skating: Korean skaters skip a line to avoid stepping on Japanese toes.

7. Možnosti řešení sporu

7.1 Teoretické vymezení možných metod řešení sporu

Merrills hovoří o několika možných metodách řešení sporů – o vyjednávání, vyšetřovací misi, mediaci, dobrých službách, smířčím řízení, arbitráži a soudním vyjednávání. Prvním z nich je vyjednávání, které se dá definovat jako postup, kdy dochází ke vzájemné komunikaci mezi aktéry, který může vést k dohodě¹³¹.

Vyjednávání je jeden z hlavních prostředků a v praxi se používá mnohem častěji než všechny ostatní metody dohromady. Aby bylo možno vyjednat, je nutné, aby všechny strany věřily, že přínosy vyjednávání převáží jeho zápory. Dalším důležitým bodem je nutnost zvážit, zda se dá spor vyřešit tak, aby všechny strany byly spokojené¹³².

Vyjednávání většinou najdeme v minimálně jedné fázi každého sporu, a proto úzce souvisí s dalšími způsoby řešení sporů – zejména s vyšetřovací misí¹³³. Rozdíl mezi vyjednáváním a vyšetřovací misí spočívá v tom, že při vyjednávání mají aktéři kontrolu nad sporem ve svých rukou, avšak při vyšetřovací misi není spor v rukou aktérů, nýbrž v rukou třetí strany (například soudu). Cílem vyšetřovací mise je tedy přezkoumat argumenty a důkazy, které poskytlí aktéři konfliktu, a určit jádro konfliktu¹³⁴.

Třetím typem je mediace. Jedná se o neformální rozřešení konfliktu s pomocí mediátora. Mediátor slouží jako neutrální třetí strana, která například monitoruje diskuzi. Cílem je minimalizovat škody, které by mohl spor přinést¹³⁵. Mediace je v podstatě doplněk vyjednávání, avšak s prostředníkem, který je oprávněný předkládat nové návrhy, monitorovat diskuzi nebo interpretovat nové návrhy. Může být vyžádán aktéry sporu, nebo se mediátor může nabídnout sám. Mediace nabízí stranám konfliktu možnost řešení, avšak nevzniká zde závazek brát rozhodnutí mediátora jako závazné, čímž mediace ponechává stranám možnost udržet si kontrolu nad konfliktem, což může být pro strany žádoucí¹³⁶.

Aby došlo k mediaci, aktéři konfliktu s tímto aktem musí souhlasit a musí být vybrán daný mediátor, se kterým souhlasí všechny strany. Mediátorem mohou být mezinárodní

¹³¹ WAISOVÁ, Šárka. *Úvod do studia mezinárodních vztahů*.

¹³² MERRILLS, J.G. *International dispute settlement*.

¹³³ Tamtéž.

¹³⁴ WAISOVÁ, Šárka. *Úvod do studia mezinárodních vztahů*.

¹³⁵ POPAN, Elena. *Mediation*.

¹³⁶ MERRILLS, J.G. *International dispute settlement*.

organizace, státy či jedinci. Z mezinárodních organizací můžeme zmínit například Organizaci spojených národů, která se zabývá řešením sporů s využitím mediace.¹³⁷

Mezi další typy se řadí dobré služby, které úzce souvisí s mediací¹³⁸. V tomto případě si aktéři konfliktu zvolí třetí stranu, která pomáhá s diskuzí a komunikací aktérů. Od mediace se však dobré služby liší tak, že tato třetí strana není aktivním účastníkem vyjednávání. Projednává jen ty záležitosti, o které je požádána aktéry sporu¹³⁹.

Když dobré služby selžou, aktéři mohou využít smírčího řízení. Smírčí řízení se dá definovat jako metoda řešení mezinárodních sporů jakékoliv povahy, která se snaží prozkoumat spor a definovat podmínky vypořádání, které by byly přijatelné pro aktéry¹⁴⁰. Tento proces, stejně jako všechny zmíněné výše, není pro aktéry závazný¹⁴¹.

Existují také metody, které pokud se k nim přistoupí, jsou závazné pro všechny aktéry a řadí se mezi právní prostředky vypořádání. Patří zde arbitráž či soudní vypořádání¹⁴². Soudní vypořádání zahrnuje předání konfliktu soudu či jinému právnímu orgánu¹⁴³. Může se jednat například o Mezinárodní soudní dvůr či Evropský soud pro lidská práva¹⁴⁴.

Arbitráž se odlišuje tím, že si aktéři zvolí aparát, který je rozsoudí¹⁴⁵. Aparátem je vnější strana, může se jednat o arbitra (takzvaného rozhodčího), kterého všechny sporné strany musí uznat. Arbitrem může být tribunál nebo samostatná osoba. Ze všech těchto metod se arbitráž vyvinula historicky jako první a položila základ k vytvoření ostatních metod¹⁴⁶.

7.2 Využití metod v praxi

Neboť všechny metody nejsou aplikovatelné, vybrala jsem ty, které by se daly použít, a aplikovala je na současnou situaci okolo ostrovů Tokdo/Takešima.

¹³⁷ MERRILLS, J.G. *International dispute settlement*.

¹³⁸ Tamtéž.

¹³⁹ WAISOVÁ, Šárka. *Úvod do studia mezinárodních vztahů*.

¹⁴⁰ MERRILLS, J.G. *International dispute settlement*.

¹⁴¹ WAISOVÁ, Šárka. *Úvod do studia mezinárodních vztahů*.

¹⁴² MERRILLS, J.G. *International dispute settlement*.

¹⁴³ WAISOVÁ, Šárka. *Úvod do studia mezinárodních vztahů*.

¹⁴⁴ MERRILLS, J.G. *International dispute settlement*.

¹⁴⁵ Tamtéž.

¹⁴⁶ WAISOVÁ, Šárka. *Úvod do studia mezinárodních vztahů*.

Pokud bychom chtěli na současnou situaci aplikovat vyjednávání, museli bychom zvážit několik faktorů. Pro vyjednávání je základním kamenem úspěchu víra obou stran, že je spor možné vyřešit tak, aby obě strany byly spokojené¹⁴⁷. Podle Davida Welche je velmi nepravděpodobné, že by strany tak silně přesvědčené o svém nároku byly ochotny přistoupit na vyjednávání, při kterém by jedna strana získala vše a druhá o to přišla. Toto vyjednávání by se muselo pojit se štedrou kompenzací druhé strany a strany by se musely vzájemně respektovat a projevit dobrou vůli. V současné době je však toto vyjednávání velmi nepravděpodobné. Stejně tak pokud by se země dohodly na rozdělení ostrovů, nepřipadá to v úvahu, neboť ostrovy jsou příliš malé¹⁴⁸.

Pokud by však strany přistoupily k vyjednávání, je velmi nepravděpodobné, že by se Korea vzdala svého práva na vlastnictví, bylo by možné zvážit ústupky. Například Korea si ponechá ostrovy a na oplátku nabídne Japonsku, že ustoupí od sporu týkající se pojmenování Japonského/Východního moře¹⁴⁹. Tento spor spolu Japonsko a Korea vedou ohledně názvu týkající se Japonského/Východního moře – Japonsko trvá na názvu Japonské moře a Korea na názvu Východní moře.

Mezi další možné metody se řadí dobré služby, kdy prostředník pouze napomáhá komunikaci aktérů a řeší jen ty věci, o které je požádán aktéry¹⁵⁰. Tato metoda by ponechávala spor v rukou Koreje a Japonska a usnadnila by komunikaci obou států, přičemž by prostředník nebyl aktivním účastníkem diskuzí.

Dle mého názoru se na tuto situaci nedají aplikovat právní prostředky vypořádání, neboť jejich výsledky jsou závazné pro všechny účastníky sporu¹⁵¹. Je velmi nepravděpodobné, že by Korea k této možnosti přistoupila, neboť už tak odmítla výzvy Japonska z roku 2012 k předání sporu Mezinárodnímu soudnímu dvoru¹⁵².

¹⁴⁷ MERRILLS, J.G. *International dispute settlement*.

¹⁴⁸ WELCH, David. *The Justice Motive in East Asia's Territorial Disputes*.

¹⁴⁹ Tamtéž.

¹⁵⁰ WAISOVÁ, Šárka. *Úvod do studia mezinárodních vztahů*.

¹⁵¹ MERRILLS, J.G. *International dispute settlement*.

¹⁵² WIEGAND, Krista E. *The South Korean–Japanese security relationship and the Dokdo/Takeshima islets dispute*.

Závěr

Ve své práci jsem zkoumala, jaký vliv má územní spor o ostrovy Tokdo/Takešima na vztahy mezi Korejskou republikou a Japonskem. Bilaterální vztahy Japonska a Koreje vycházejí především z japonské okupace, a tak jsem se zabývala jejím 35letým vývojem a akty, které jí předcházely (Kanghwaská smlouva) a následovaly po ní (vypořádání problému *comfort women*, územní spor o ostrovy Tokdo/Takešima).

Územní spor o ostrovy Tokdo/Takešima je z velké části výsledkem rozdělení území po ukončení 2. světové války, kdy se Japonsko vzdalo a podepsalo Sanfranciskou mírovou smlouvu, kde slibovalo, že se vzdá všech svých nároků na Koreu, a tím uznává její nezávislost. Problémem však je, že v poslední verzi Sanfranciské mírové smlouvy není o ostrovech ani zmínka, tudíž je problémem samotná interpretace smlouvy. Japonsko operuje s tzv. *Rusk Letter*, kde David Dean Rusk píše o tom, že podle informací Spojených států amerických ostrovy Tokdo/Takešima nikdy nebyly v područí Koreje¹⁵³. Na druhou stranu Korea operuje bohatým materiálem o korejském vlastnictví ostrovů již od roku 512¹⁵⁴.

Ostrovy Tokdo/Takešima jsou relativně malé a nevýznamné. Nejsou zde žádné přirozené zásoby vody či nerostného bohatství, přesto pro Korejce představují něco velmi důležitého. Jsou pro ně znakem nezávislosti a konce útlaku Japonskem, a tak za ně velmi vytrvale bojují. Japonsko ovšem nezůstává pozadu, několikrát diplomaticky protestovalo proti korejskému přesvědčení, že ostrovy jsou po právu jejich a několikrát dokonce vyzvalo Koreu, aby se celá záležitost předložila Mezinárodnímu soudnímu dvoru. Korea však pokaždé odmítla, a tak se spor nikam nevyvíjí a v podstatě stagnuje¹⁵⁵.

To, že stagnuje, ale neznamená, že nemá žádný vliv na bilaterální vztahy Japonska a Koreje. Na letošních zimních olympijských hrách v Pchjongčchangu roku 2018 představovaly ostrovy Tokdo/Takešima opět problém. Konkrétně se jednalo o vlajku

¹⁵³ BOWMAN, Garret. Why now is the time to resolve the Dokdo/Takeshima dispute.

¹⁵⁴ LEE, Se-mi. The Eastern End of the Korean Peninsula, Dokdo.

¹⁵⁵ WIEGAND, Krista E. The South Korean–Japanese security relationship and the Dokdo/Takeshima islets dispute.

Koreje, na které byly ostrovy zakresleny jako území Koreje¹⁵⁶, nebo píseň *Lonely Arirang*, na kterou měli jet svou sestavu krasobruslaři¹⁵⁷.

Ač existuje mnoho způsobů řešení územních sporů, nevypadá to, že by se spor někam posouval. Pro Koreu je však situace relativně uzavřená, neboť korejská strana věří, že ostrovy jsou po právu její. Také přes neschopnost vyjednávání a neochotu Koreje dát celou záležitost k Mezinárodnímu soudnímu dvoru je celkové vyřešení vlastnictví ostrovů nejisté.

¹⁵⁶ World's flags take the spotlight in Pyeongchang. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/style/article/flag-design-pyeongchang-olympics-2018/index.html>

¹⁵⁷ CHUNG, Jane a Elaine LIES. Figure Skating: Korean skaters skip a line to avoid stepping on Japanese toes.

Resumé

This bachelor's thesis focuses on the topic of territorial dispute between Japan and South Korea and the impact of this dispute on the relations between Japan and Korea. The focus of the territorial dispute is the islands Dokdo/Takeshima. This bachelor's thesis deals with the history of the two nations, their bilateral relations, the islands of Dokdo/Takeshima and information about its geography and demographic status. At the end of this work I focus on the possible solutions to this dispute.

Key words: Korea, Japan, territorial dispute, Dokdo/Takeshima, dispute, disputed islands, Korean-Japanese relations

Bibliografie

Literatura a časopisy

ECKERT, Carter J. *Dějiny Koreje*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2001. Dějiny států. ISBN 80-710-6411-4.

JANOŠ, Jiří. *Japonsko a Korea: dramatické sousedství*. Praha: Academia, 2007. ISBN 978-80-200-1503-7.

KOWNER, Rotem. *Historical dictionary of the Russo-Japanese War*. Second edition. Lanham, Maryland, 2017. ISBN 978-144-2281-837.

LEE, Jeong-eun a Dr. Im-geun SONG. A Cluster of Volcanic Rocks with a Unique Ecosystem: Dokdo is full of life. *KOREA* [online]. Korea, 2012, **8**(7), 8. ISSN 2005-2162.

LEE, Se-mi. The Eastern End of the Korean Peninsula, Dokdo. *KOREA*. Korea, 2011, **7**(5), 4. ISSN 2005-2162.

MERRILLS, J. G. *International dispute settlement*. 4th ed. New York: Cambridge University Press, 2005. ISBN 978-052-1852-500.

PAI, Hyung Il. *Constructing "Korean" origins: a critical review of archaeology, historiography, and racial myth in Korean state-formation theories*. Cambridge, Mass.: Harvard University Asia Center, 2000. ISBN 978-067-4002-449.

PFETSCH, Frank R. a Christoph ROHLOFF. *National and international conflicts, 1945-1995: new empirical and theoretical approaches*. New York: Routledge, 2000.

WAISOVÁ, Šárka. *Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích*. Praha: Portál, 2005. Politologie (Portál). ISBN 80-717-8390-0.

WAISOVÁ, Šárka. *Úvod do studia mezinárodních vztahů*. 3., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-177-9.

ZOUBEK, Vladimír. *Úvod do studia teorie práva*. Praha: Vysoká škola manažerské informatiky a ekonomiky, 2009. ISBN 978-80-86847-35-1.

Internetové zdroje

19th century mapping errors and Dokdo-Takeshima [online]. [cit. 2018-04-28]. Dostupné z: <http://www.dokdo-takeshima.com/19th-century-mapping-errors-and-dokdo.html>

BAIRD, Cory. Japan opens permanent exhibition on territorial disputes over Senkakus and Takeshima. *The Japan Times* [online]. Tokyo, Japonsko, 2018, 25. 1. 2018 [cit. 2018-02-15]. Dostupné z: <https://www.japantimes.co.jp/news/2018/01/25/national/japan-open-permanent-exhibit-territorial-disputes-senkakus-takeshima/#.WoVFRajOXDc>

BOWMAN, Garret. Why now is the time to resolve the Dokdo/Takeshima dispute. *Case Western Reserve Journal of International Law* [online]. 2013, 4(1/2), 433-462 [cit. 2018-01-17]. ISSN 00087254. Dostupné z: databáze EBSCOhost

BUKH, Alexander. Shimane Prefecture, Tokyo and the territorial dispute over Dokdo/Takeshima: regional and national identities in Japan. *The Pacific Review* [online]. 2014, 28(1), 47-70 [cit. 2018-04-30]. DOI: 10.1080/09512748.2014.970040. ISSN 0951-2748. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09512748.2014.970040>

DOH, See-hwan. Japan's claim to Dokdo and its colonial responsibility. *The Korea Times* [online]. 2017, 26. 12. 2017 [cit. 2018-01-13]. Dostupné z: http://koreatimes.co.kr/www/news/opinion/2017/12/137_241452.html

Dokdo Takeshima Island Liancourt Rocks The Historical Facts of the Dokdo / Takeshima Island Dipute Between Korea and Japan. Dokdo Takeshima Island Liancourt Rocks The Historical Facts of the Dokdo / Takeshima Island Dipute Between Korea and Japan [online]. [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <http://www.dokdo-takeshima.com/19th-century-mapping-errors-and-dokdo.html>

DRISCOLL, Colleen M. Exclusive economic zones. *Salem Press Encyclopedia of Science* [online]. 2013 [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: databáze EBSCOhost

HOSAKA, Yuji. *A Study on the Legitimacy of the Peace Line* [online]. [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <http://www.dokdo-takeshima.com/wordpress/wp-content/images/Peace-Line-Hosaka.pdf>

CHONG, Kevin. *An Options Analysis for the Commercial and Economic Development of Offshore Methane Hydrates as a Future Energy Option for New Zealand* [online]. 2. Nový Zéland: New Zealand Centre for Advanced Engineering, University of Canterbury

Campus, 2009 [cit. 2018-12-14]. ISBN 978-0-908993-46-8. Dostupné z: <https://ir.canterbury.ac.nz/bitstream/handle/10092/11533/Hydrates.pdf?sequence=1>

CHUNG, Jane a Elaine LIES. Figure Skating: Korean skaters skip a line to avoid stepping on Japanese toes. *REUTERS* [online]. 2018, 7. 2, 2018 [cit. 2018-02-15]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-olympics-2018-southkorea-japan/figure-skating-korean-skaters-skip-a-line-to-avoid-stepping-on-japanese-toes-idUSKBN1FR1RV>

Incorporation of Takeshima into Shimane Prefecture | Ministry of Foreign Affairs of Japan. Ministry of Foreign Affairs of Japan [online]. Copyright © Ministry of Foreign Affairs of Japan [cit. 2018-02-14]. Dostupné z: http://www.mofa.go.jp/a_o/na/takeshima/page1we_000060.html

KIM, Ji Young. Escaping the Vicious Cycle: Symbolic Politics and History Disputes Between South Korea and Japan. *Asian Perspective* [online]. 2014, **38**(1), 31-60 [cit. 2018-01-17]. ISSN 02589184. Dostupné z: databáze EBSCOhost

Korejská Republika: Zahraniční obchod a investice. In: *Business Info* [online]. Praha: Zastupitelský úřad ČR v Soulu, 2018, 25. 4. 2018 [cit. 2018-04-30]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/korejska-republika-zahranicni-obchod-a-investice-18783.html>

KWAK, Yeon-soo. Retired diplomat discloses untold stories behind diplomacy. *The Korea Times* [online]. Korea, 2016, 9. 4. 2018 [cit. 2018-04-28]. Dostupné z: http://koreatimes.co.kr/www/news/culture/2018/04/135_246984.html

LEE, Sang-tae. Dokdo is Korean territory. *The Asia-Pacific Journal: Japan focus* [online]. 2005, 2, May 2005, **6**(3), 6 [cit. 2018-02-11]. ISSN 1557-4660. Dostupné z: <http://apjpf.org/-Lee-Sang-tae/1728/article.html>

LEE, Timothy S. A Political Factor in the Rise of Protestantism in Korea: Protestantism and the 1919 March First Movement. *Church History* [online]. **69**(1), 116-142 [cit. 2018-01-16]. ISSN 00096407. Dostupné z: databáze EBSCOhost

LOVMO, Mark S. 19th Century Mapping Confusion and Dokdo [online]. [cit. 2018-04-28]. Dostupné z: <http://dokdo-research.com/temp23.html>

LULÁKOVÁ, Dagmar. *Vliv rybářské politiky na vývoj norského postoje k vyjednávání o členství v EU* [online]. Brno, 2010 [cit. 2018-01-13]. Dostupné z:

https://is.muni.cz/th/220210/fss_b/. Bakalářská práce. Masarykova Univerzita. Vedoucí práce Mgr. Petra Kuchyňková.

Moon's key comments in New Year's press conference. *The Korea Times* [online]. 2018 [cit. 2018-01-13]. Dostupné z: http://koreatimes.co.kr/www/news/nation/2018/01/113_242215.html

PAK, Soon-Yong a Keumjoong HWANG. Assimilation and segregation of imperial subjects: “educating” the colonised during the 1910–1945 Japanese colonial rule of Korea. *Paedagogica Historica*. 2011, **47**(3), 377-397. DOI: 10.1080/00309230.2010.534104. ISSN 0030-9230. Dostupné také z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00309230.2010.534104>

PALMER, Brandon a Laura WHITEFLEET-SMITH. Assimilating Tokto: The Islets in Korean Everyday Life. *ASIANetwork Exchange* [online]. 2016, **23**(1), 9-29 [cit. 2018-01-17]. ISSN 19439938. Dostupné z: databáze EBSCOhost

PARK, Si-soo. 1,200 foreigners 'living on Dokdo'. *The Korea Times* [online]. Korea, 0118n. 1., 7. 1. 2018 [cit. 2018-04-28]. Dostupné z: http://www.koreatimes.co.kr/www/nation/2018/01/281_242039.html

PARK, Si-soo. Moon's key comments in New Year's press conference. *The Korea Times* [online]. 2018, 10.1.2018 [cit. 2018-01-13]. Dostupné z: http://koreatimes.co.kr/www/news/nation/2018/01/113_242215.html

PERESLAVTSEV, Nikolai I. Japanese-Korean territorial dispute and the prospects for its resolution. *Asia-Pacific Journal of Marine Science* [online]. 2016, **6**(1), 24-36 [cit. 2018-03-26]. ISSN 22219935. Dostupné z: databáze EBSCOhost

PITRA, Vojtěch. Japonská okupace a odboj proti ní [online]. 27. 6. 2009 [cit. 2018-10-29]. Dostupné z: <http://zpravy.jiznikorea.eu/post/japonska-okupace.aspx>

POPAN, Elena. Mediation. *Salem Press Encyclopedia* [online]. 2016 [cit. 2018-03-04]. Dostupné z: databáze EBSCOhost

Q&A on Dokdo. In: Ministry of Foreign Affairs: Dokdo [online]. Republic of Korea: MOFA [cit. 2018-01-21]. Dostupné z: <http://dokdo.mofa.go.kr/eng/dokdo/faq.jsp>

Recognition of Takeshima | Ministry of Foreign Affairs of Japan. Ministry of Foreign Affairs of Japan [online]. Copyright © Ministry of Foreign Affairs of Japan [cit. 2018-02-14]. Dostupné z: http://www.mofa.go.jp/a_o/na/takeshima/page1we_000057.html

SHIN, Yong-ha. History and Culture of Dokdo Islands. *Koreana* [online]. 2002, **16**(4), 76-83 [cit. 2017-12-14]. ISSN 10160744. Dostupné z: databáze EBSCOhost

S. Korea voices strong protest over Japan's renewed territorial claims to Dokdo. *Yonhap news agency* [online]. Korea, 2018, 22. 1. 2018 [cit. 2018-04-30]. Dostupné z: <http://english.yonhapnews.co.kr/national/2018/01/22/0301000000AEN20180122010400315.html>

SOHN, Young Kwan. Geology and Formation of Dokdo Island. *Koreana* [online]. 2005, **19**(3), 8-15 [cit. 2018-12-14]. ISSN 10160744. Dostupné z: databáze EBSCOhost

Sovereignty over Takeshima | Ministry of Foreign Affairs of Japan. Ministry of Foreign Affairs of Japan [online]. Copyright © Ministry of Foreign Affairs of Japan [cit. 2018-02-14]. Dostupné z: http://www.mofa.go.jp/a_o/na/takeshima/page1we_000058.html

SUNG, Hyohyun. Geographical names for Dokdo [online]. [cit. 2018-04-29]. Dostupné z: http://www.ngii.go.kr/dokdoen/download.do?rbsIdx=1&file_name=/dokdoen/pdf/Dokdo_Ch10.pdf.

Takeshima | Ministry of Foreign Affairs of Japan. Ministry of Foreign Affairs of Japan [online]. Copyright © Ministry of Foreign Affairs of Japan [cit. 2018-02-14]. Dostupné z: <http://www.mofa.go.jp/region/asia-paci/takeshima/index.html>

Treatment of Takeshima in the San Francisco Peace Treaty | Ministry of Foreign Affairs of Japan. Ministry of Foreign Affairs of Japan [online]. Copyright © Ministry of Foreign Affairs of Japan [cit. 2018-02-14]. Dostupné z: http://www.mofa.go.jp/a_o/na/takeshima/page1we_000062.html

VALADEZ ELIAS, Carlos Alfonso Macías. Perspectiva hispana sobre disputa territorial Dokdo/Takeshima y su posible solución. *Portes: Revista Mexicana de Estudios Sobre la Cuenca del Pacífico* [online]. 2017, **11**(21), 77-102 [cit. 2018-01-17]. ISSN 18706800. Dostupné z: databáze EBSCOhost

VAN DYKE, Jon M. Reconciliation between Korea and Japan. *Chinese Journal of International Law* [online]. 2006, **5**(1), 215-239 [cit. 2017-12-13]. DOI: 10.1093/chinesejil/jml005. ISSN 15401650. Dostupné z: databáze EBSCOhost

WELCH, David. The Justice Motive in East Asia's Territorial Disputes. *Group Decision* [online]. 2017, **26**(1), 71-92 [cit. 2018-03-03]. DOI: 10.1007/s10726-016-9500-z. ISSN 09262644. Dostupné z: databáze EBSCOhost

What Japan should do. *The Korea Times* [online]. 10. 1. 2018 [cit. 2018-01-13]. Dostupné z: http://koreatimes.co.kr/www/news/opinon/2018/01/137_242232.html

Why Dokdo is Korean Territory – MOFA Dokdo. [online]. Copyright © 2013 MOFA ALL RIGHTS RESERVED. [cit. 2018-02-11]. Dostupné z: <http://dokdo.mofa.go.kr/eng/dokdo/reason.jsp>

WIEGAND, Krista E. The South Korean–Japanese security relationship and the Dokdo/Takeshima islets dispute. *The Pacific Review* [online]. 2015, **28**(3), 347-366 [cit. 2018-04-30]. DOI: 10.1080/09512748.2015.1011209. ISSN 0951-2748. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09512748.2015.1011209>

World's flags take the spotlight in Pyeongchang. *CNN* [online]. 2018, 9. 2. 2018 [cit. 2018-02-15]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/style/article/flag-design-pyeongchang-olympics-2018/index.html>

Yomiuri Shimbun April 2010 Japan-South Korea Joint Opinion Poll Survey (10-10). *In: The Maureen and Mike Mansfield Foundation* [online]. Washington D.C., 2010 [cit. 2018-01-21]. Dostupné z: <http://mansfieldfdn.org/program/research-education-and-communication/asian-opinion-poll-database/yomiuri-shimbun-april-2010-japan-south-korea-joint-opinion-poll-survey-10-10/>

YOON, Ja-young. Korea-China-Japan FTA to help overcome Brexit. *The Korea Times* [online]. Korea, 2016, 27.6.2016 [cit. 2018-04-28]. Dostupné z: http://koreatimes.co.kr/www/news/biz/2016/06/602_207997.html

YOON, Jung-Hoon. Donghaeana dokdonensis gen. nov., sp. nov., isolated from sea water. *International journal of systematic and evolutionary microbiology* [online]. 2006, **56**(1), 187-191 [cit. 2018-12-14]. Dostupné z: databáze EBSCOhost